

prof. dr hab. Mariusz Popławski
Wydział Prawa
Uniwersytet w Białymstoku

Recenzja
w postępowaniu habilitacyjnym

I. Wprowadzenie wraz ze wskazaniem podstawowych danych o kandydacie

Przedmiotem recenzji jest przede wszystkim ocena, czy osiągnięcia naukowe Pana dra Michała Mariańskiego (określanego również jako Habilitanta, Kandydata lub Autora) ubiegającego się o stopień doktora habilitowanego odpowiadają wymaganiom określonym w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz.U. 2021, poz. 478 z późn. zm.) – dalej powoływanej jako u.s.w. W ramach niniejszej recenzji zostaną również przedstawione informacje określone w umowie o dzieło nr 41/24.000.001/2021 na recenzję, opracowane na podstawie danych przekazanych przez Autora. Recenzja ta związana jest z postępowaniem w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne wszczętym wnioskiem z dnia 7 maja 2021 r. na wniosek Habilitanta, który został złożony do Rady Doskonałości Naukowej (dalej określanej jako RDN lub Rada). Rada Naukowa Dyscypliny nauki prawne Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (dalej określanej jako Rada Dyscypliny) powołała mnie do składu komisji habilitacyjnej jako recenzenta, co wynika z uchwały nr 48/2021/RD podjętej przez ten podmiot.

Zgodnie z art. 221 ust. 8 u.s.w. recenzenci, w terminie 8 tygodni od dnia doręczenia im wniosku, oceniają, czy osiągnięcia naukowe osoby ubiegającej się o stopień doktora habilitowanego odpowiadają wymaganiom określonym w art. 219 ust. 1 pkt 2, i przygotowują recenzje. Na podstawie art. 219 ust. 1 u.s.w. stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która:

- 1) posiada stopień doktora;
- 2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej:

a) 1 monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a, lub

UNIwersytet WARMIŃSKO-MAZURSKI
w Olsztynie

SEKRETARIAT WYDZIAŁU PRAWA I ADMINISTRACJI

Wpłynęło dnia 6.02.2022

Nr 41/24.000.001/2021

b) 1 cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopismach naukowych lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b, lub

c) 1 zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne.

Podstawą sporządzenia przedmiotowej recenzji są z jednej strony ww. przepisy u.s.w., z drugiej zaś strony, dokumentacja przygotowana przez Habilitanta, która została złożona wraz z wnioskiem o wszczęcie ww. postępowania, a następnie dostarczona do mnie w celu sporządzenia niniejszej recenzji (dalej określana jako dokumentacja), na którą składają się następujące elementy:

- wniosek z dnia 7 maja 2021 r. o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne,
- autoreferat,
- wykaz osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny,
- prace Habilitanta oraz inne dokumenty dostarczone pocztą oraz w wersji elektronicznej.

Należy odnotować, że Habilitant spełnia wymóg, określony w art. 219 ust. 1 pkt 1 u.s.w. Z analizy dokumentacji wynika bowiem, że uzyskał stopień doktora nauk prawnych w zakresie prawa, specjalność: prawo finansowe, na podstawie rozprawy doktorskiej pt. „Wpływ prawa międzynarodowego na ewolucję koncepcji instrumentu finansowego w wybranych państwach Unii Europejskiej”, obronionej z wyróżnieniem na Wydziale Prawa i Administracji UWM w Olsztynie w dniu 12 czerwca 2013 roku.

Z przedstawionej dokumentacji nie wynika, aby Kandydat ubiegł się uprzednio o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Z powyższego wynika, iż postępowanie wszczęte wnioskiem Habilitanta z dnia 7 maja 2021 r. do Rady jest pierwszym postępowaniem dotyczącym Habilitanta w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.

Z przedstawionej dokumentacji wynika, że przebieg pracy naukowo-zawodowej Habilitanta jest następujący:

- Doktorant w Katedrze Prawa Finansowego WPiA UWM w Olsztynie (2009-2013)
- Asystent w Katedrze Prawa Finansowego WPiA UWM w Olsztynie (2013-2014)
- Adiunkt w Katedrze Prawa Finansowego WPiA UWM w Olsztynie (2014 - 2019)

- Adiunkt w Katedrze Prawa Finansowego i Prawa Podatkowego WPiA UWM w Olsztynie - od stycznia 2020 – nadal.

W oparciu i na podstawie przesłanej dokumentacji stwierdzić należy, iż brak jest informacji o tym, że Habilitant ma punktację Impact Factor w dziedzinach i dyscyplinach, w których parametr ten jest powszechnie używany jako wskaźnik naukometryczny. Liczba wszystkich cytowań uwidoczniła w raporcie Google Scholar Citations (<https://scholar.google.com>) wynosi na dzień złożenia wniosku - 31 (w tym 28 - od 2016 roku). Ponadto jedenaście cytowań notowanych w bazie Google Scholar Citations stanowiło autocytywania. Według raportu Google Scholar Citations na dzień sporządzenia niniejszego wniosku h-indeks wynosi 3 (w tym po 2016 roku h-indeks wynosi 2). Łączna zaś wartość punktacji MNiSW przyznanych publikacjom wymienionym w niniejszym wniosku, w oparciu o bazę danych Expertus Biblioteki Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (<http://213.73.22.174/expertus/new/>) wynosi 951 punktów.

II. Weryfikacja warunków określonych w art. 219 ust. 1 pkt 2 u.s.w.

1. Uwagi ogólne

Zgodnie z art. 219 ust. 1 pkt 2 należy w ramach niniejszej recenzji ocenić, czy na podstawie złożonej dokumentacji Habilitant posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej 1 monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a) u.s.w. Poza przedmiotem szczegółowej analizy w ramach niniejszej recenzji będą natomiast warunki określone w art. 219 ust. 1 pkt 2 lit. b) i c) u.s.w., gdyż Habilitant w swoim wniosku wskazał właśnie na monografię, o której mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 lit. a) mającą stanowić znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki prawne, o której szerzej będzie mowa w dalszej części recenzji.

Biorąc powyższe pod uwagę oraz w celu pełnej i wszechstronnej oceny dorobku Habilitanta, w kontekście art. 219 ust. 1 pkt 2 u.s.w. odrębnej ocenie w ramach niniejszej recenzji podlegać będzie:

- 1) monografia naukowa Pana Michała Mariańskiego pt. „Problematyka regulacji rynku finansowego w ujęciu transgranicznym. Analiza na przykładzie prawa polskiego i prawa francuskiego”, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2020, ss. 356, ISBN 978-83-8100-262-2
- 2) pozostałe aktywności naukowe albo artystyczne Habilitanta wykazane w dokumentacji

- przy czym oba ww. osiągnięcia będą analizowane przez pryzmat tego, czy stanowią one znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki prawne.

W literaturze przedmiotu podnosi się, że podstawową merytoryczną przesłanką nadania stopnia doktora habilitowanego jest posiadanie w dorobku osiągnięć naukowych lub artystycznych stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny¹. Zwraca się również uwagę, że w porównaniu z dotychczasowym stanem prawnym ocenie nie podlega cały dorobek naukowy, tylko jego szczególna część, co znajduje odzwierciedlenie w treści art. 220 ust. 2 pkt 2 u.s.w., z którego wynika, iż wniosek o wszczęcie postępowania habilitacyjnego ma zawierać wykaz osiągnięć naukowych, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 u.s.w., a nie zestawienie całego dorobku naukowego².

2. Ocena monografii wskazanej przez Habilitanta, zgodnie z art. 219 ust. 1 pkt 2 lit. a) u.s.w.

2.1. Formalne kryterium oceny monografii

Zgodnie z cytowanym wyżej art. 219 ust. 1 pkt 2 lit. a) u.s.w. na potrzeby postępowania habilitacyjnego przyjmuje się, że w wykazie osiągnięć naukowych należy przedstawić m.in. co najmniej jedną monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a) u.s.w. Istotnym warunkiem formalnym jest to, aby monografia naukowa była opublikowana w wydawnictwie, które jednocześnie będzie wskazane w wykazie przygotowanym przez właściwego ministra³. Z art. 267 ust. 3 u.s.w. wynika m.in., że wykaz ten sporządza Minister i udostępnia w BIP na swojej stronie podmiotowej. Natomiast zgodnie z komunikatem Ministra Edukacji i Nauki z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie wykazu wydawnictw publikujących recenzowane monografie naukowe, ogłoszono wykaz wydawnictw publikujących recenzowane monografie naukowe, stanowiący załącznik do tego dokumentu. Zgodnie z tym załącznikiem wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie zostało wskazane w części wykazu wydawnictw publikujących recenzowane monografie naukowe z poziomu I, uzyskało 80 punktów (liczba porządkowa 565, Unikatowy Identyfikator Wydawnictwa 61800). Należy zatem stwierdzić, że monografia naukowa Pana dra Michała Mariańskiego pt. „Problematyka regulacji rynku

¹K. W. Baran (red.), Komentarz do art. 219 u.s.w., Komentarz do wybranych przepisów ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, [w:] Akademickie prawo zatrudnienia. Komentarz, opublikowano: WKP 2020.

²Ibidem.

³Ibidem.

finansowego w ujęciu transgranicznym. Analiza na przykładzie prawa polskiego i prawa francuskiego”, Olsztyn 2020, ss. 356, ISBN 978-83-8100-262-2, w związku z tym, że została wydana w Wydawnictwie Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, spełnia wymóg formalny, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 lit. a) u.s.w.

2.2. Merytoryczne kryteria oceny monografii

Należy również ocenić ww. monografię przez pryzmat tego, czy stanowi znaczny wkład Autora w rozwój dyscypliny nauki prawne. W literaturze przedmiotu zwraca się uwagę, że pomocna może być w tym zakresie treść par. 10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie ewaluacji jakości działalności naukowej (Dz. U. 2019, poz. 392)⁴. Zgodnie z tym przepisem monografią naukową jest m.in. recenzowana publikacja książkowa: 1) przedstawiająca określone zagadnienie naukowe w sposób oryginalny i twórczy; 2) opatrzona przypisami, bibliografią lub innym, właściwym dla danej dyscypliny naukowej, aparatem naukowym.

2.3. Zagadnienia dotyczące rynku finansowego jako przedmiot dotychczasowych badań naukowych i ich wykorzystanie w recenzowanej rozprawie

Zagadnienia dotyczące rynku finansowego niewątpliwie są przedmiotem badań naukowych. Potwierdzeniem tego jest bardzo bogata literatura przedmiotu wykorzystana przez Autora w przedmiotowym opracowaniu (wykaz literatury zawiera ponad 550 pozycji literatury). Dzięki recenzowanej pracy tę bardzo bogatą literaturę można w łatwy sposób pogrupować i przyporządkować do poszczególnych instytucji, kwestii czy problemów dotyczących rynku finansowego. Stanowi to już samo w sobie o zalecie recenzowanej pracy, która stanowi znakomite źródło poznania w odniesieniu do istniejących materiałów badawczych dotyczących poszczególnych zagadnień dotyczących rynku finansowego. W rozdziale pierwszym recenzowanej pracy odnaleźć można analizowaną literaturę dotyczącą następujących zagadnień z zakresu rynku finansowego: koncepcji swobody przepływu osób jako zasady jednolitego rynku i jej wpływu na regulację rynku finansowego⁵, ochrony

---

⁴ Ibidem.

⁵ Zob. m.in. Frączek B., Mitreǵa-Niestrój K., Regulacyjno-instytucjonalne ramy ochrony konsumentów na rynku usług finansowych – wybrane doświadczenia międzynarodowe, Zeszyty Naukowe, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Nr 2(938)/ 2015, Jagiełło D., Rynek wewnętrzny – dążenie do zniesienia wewnętrznych barier, [w:] Prawo gospodarcze - zagadnienia wybrane (red.) M. Bidziński, D. Jagiełło, Warszawa: C.H. Beck, 2016, Rabu G., La mondialisation et le droit : éléments macrojuridiques de convergence des régimes juridiques, Revue internationale de droit économique 2008/3, s. 335 i n.; E. Tourme-Jouannet, Le droit international, Paryż: PUF, 2013, Costello C., Citizenship of the Union : Above Abuse ?, [w:] Prohibition of Abuse of Law: A New General Principle of EU Law ?, (red.) R. FERIA, S. Vogenauer, Oxford and Portland: Hart publishing, 2011, s. 345 i n.; B.

konsumenta na rynku usług finansowych w ujęciu transgranicznym (związany z więcej jak jednym państwem)⁶, prawa właściwego dla osób fizycznych na rynku finansowym - jako czynnika wpływającego na możliwe sposoby regulacji przedmiotowej materii⁷, ochrony konsumenta/ klienta na rynku finansowym w prawie kolizyjnym na poziomie ponadnarodowym - jako lepiej dostosowanym do specyfiki ochrony podmiotu zawierającego transakcje nie na poziomie krajowym, a właśnie na poziomie ponadnarodowym⁸, koncepcji

---

Teyssié, *Droit européen du travail*, Paryż: LexisNexis, 2013, Mariański M., *Wpływ prawa międzynarodowego na ewolucję koncepcji instrumentu finansowego w wybranych państwach Unii Europejskiej*, Olsztyn: Wyd. UWM, 2014, Lemonnier M., Mariański M., Zięty J.J., *Ewolucja koncepcji papieru wartościowego w prawie polskim i francuskim*, PPH nr 8/2011, Czepita S., Drozd E., Kuniewicz Z., Radwański Z., Slotwiński Sz., *Forma czynności prawnej*, [w:] *Prawo cywilne – część ogólna. System Prawa Prywatnego*, tom 2, (red.) Z. Radwański, A. Olejniczak, Warszawa: C.H. Beck, 2019, Bukowski S., *Kodeks karny a Konwencja o cyberprzestępczości*, *Gazeta Sądowa* nr 3/2004, Du Marais B., *Attractivité économique du droit : le droit français peut-il survivre dans la compétition internationale ?*, *Droit et patrimoine* nr 170/2008, Storrer P., *Droit de la monnaie électronique*, Paryż, RB Edition, 2014,

⁶ Zob. m.in. Gnela B., *Ochrona konsumenta usług finansowych. Wybrane zagadnienia prawne.*, Warszawa: Wolters Kluwer, 2007, Gołaczyński J., *Umowy elektroniczne w obrocie gospodarczym*, Warszawa: Difin, 2005, Srokosz W., *Law and innovation on the financial market*, [w:] *The financial law towards challenges of the XXI Century*, (red.) P. Mrkývka, J. Gliniecka, E. Tomášková, E. Juchniewicz, T. Sowiński, M. Radvan, Gdańsk-Brno: Masaryk University, 2020, Zalcewicz A., *Financial technology and provision of services – New challenges in consumer protection in financial services*, [w:] *The financial law towards challenges of the XXI Century*, (red.) P. Mrkývka, J. Gliniecka, E. Tomášková, E. Juchniewicz, T. Sowiński, M. Radvan, Gdańsk-Brno: Masaryk University, 2020, Jagielska M., Podgórski K., Sługocka-Krupa E., Fras M., *Prawa konsumenckie w teorii i praktyce*, Warszawa: C.H. Beck, 2018, Zoll F., *Prawo ochrony konsumenta*, [w:] *Prawo francuskie Tom II*, (red.) K. Wojtyczek, A. Machnowska, Kraków: Zakamycze, 2005, Bureau D., *Remarques sur la codification du droit de la consommation*, Paryż : Dalloz, 1994, Buton-Keller A., *Nowe zagrożenia dla konsumentów wynikające z rozwoju FinTech*, *Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach*, nr 379/2019, Czachórski W., *Zobowiązania – zarys wykładu*, Warszawa: PWN, 2002.

⁷ Zob. m.in. Łaski P., *Prawo prywatne międzynarodowe. Repetytorium*, Warszawa: C.H. Beck, 2011, Attal M., Bauchy J., *Code de droit international privé français*, Paryż: Bruylant, 2011, Heuzé V., *Les textes fondamentaux du droit international privé*, Paryż: LGDJ, 2019, Heuzé V., Mayer P., *Droit international privé*, Paryż: Montchrestien, 2010, Mariański M., *Wpływ prawa międzynarodowego na ewolucję koncepcji instrumentu finansowego w wybranych państwach Unii Europejskiej*, Olsztyn: Wyd. UWM, 2014, Pazdan M., *Nowa polska ustawa o prawie prywatnym międzynarodowym*, *Państwo i Prawo* nr 6/2011, Guyon Y., *Droit des affaires*, t. 1, *Droit commercial général et sociétés*, Coll. *Droit des affaires et de l'entreprise*, *Economica*, 2003, Delury E., *La capacité de la personne en droit international privé français et anglais*, *Les Cahiers de droit*, 18/1977, Pazdan M., *Prawo prywatne międzynarodowe. System Prawa Prywatnego. Tom 20A*, Warszawa: C.H. Beck, 2014, Pazdan M., *Zdolność do czynności prawnych osób fizycznych w polskim prawie międzynarodowym prywatnym*, Kraków: PWN, 1967.

⁸ Zob. m.in. Bourgeois D., *Les clauses abusives*, Paryż: De Vecchi 2002, Biemar B., Kohl B., *Les clauses abusives et illicites dans les contrats usuels*, Paryż: Anthemis, 2013, Gnela B., *Uwagi o sposobie realizacji w polskim prawie koncepcji kolizyjnoprawnej ochrony konsumenta*, *Problemy Prawa Prywatnego Międzynarodowego*, t. 4/2009, Kaczmarek-Templin B., Stec P., Szostek D., *Ustawa o prawach konsumenta. Kodeks cywilny (wyciąg). Komentarz*, Warszawa : C.H. Beck, 2014, Wojewoda M., *Zakres prawa właściwego dla zobowiązań umownych*, Warszawa: Wolters Kluwer, 2007, Pazdan M., *Nowa polska ustawa o prawie prywatnym międzynarodowym*, *Państwo i Prawo* nr 6/2011, Frąckowiak J., Stefanicki R., *Prawo konsumenckie - standardy potencjalne i rzeczywiste, w tym gwarancje określone prawem procesowym : co dalej z regulacją ochrony konsumenta w prawie polskim?*, [w:] *Consumer protection in the Polish law in view of effet utile concept : summary of study meetings organized under the project: Scientific and educational potential of the Faculty of Law, Administration and Economics of the University of Wrocław in the service of legal protection of the consumer*, Wrocław: Wyd. Uniwersytetu Wrocławskiego, 2011, Lagarde P., *Remarques sur la proposition de règlement de la Commission européenne sur la loi applicable aux obligations contractuelles*, *RCDIP* nr 2/2006, Ranouil D., *L'autonomie de la volonté: naissance et évolution d'un concept*, Paryż: PUF, 1980.

regulacji pośredniej - jako formy regulacji w ujęciu podmiotowym i prywatnoprawnym⁹. W rozdziale drugim recenzowanej pracy wykorzystano natomiast literaturę dotyczącą następujących zagadnień dotyczących rynku finansowego: koncepcji przedmiotu obrotu na rynku finansowym jako jednego z czynników determinujących możliwości regulacyjne w tym zakresie¹⁰, przyznania instrumentom finansowym umownego charakteru, a w konsekwencji możliwości regulowania obrotu nimi przez pryzmat istniejących już konstrukcji prawnych dla prawa zobowiązań charakterystycznych - w tym również w ujęciu kolizyjnym¹¹, sposób definiowania i rozumienia koncepcji instrumentu finansowego w prawie materialnym i jego odzwierciedleniu w doborze właściwych norm kolizyjnych w tym zakresie (w opinii Autora jednym z podstawowych instrumentów regulacji przedmiotowej rynku jest odpowiednie wyróżnienie zasad określających prawo właściwe dla transgranicznych operacji na nim

⁹ Zob. m.in. Du Bois de Gaudusson J., Ferrand Fr., *La concurrence des systèmes juridiques*, Marsylia: P.U.A.M., 2008., Pansier F.-J., *Méthodologie du droit*, Paryż: Litec, 2019, Salah M., *La mise en concurrence des systèmes juridiques nationaux*, *Revue internationale de droit économique*, t. 15, nr 3/2001, Carreau D., Juillard P., *Droit international économique*, 4e éd., Paryż : LGDJ 1998, Masson A., *Le paradoxe fondateur des stratégies juridiques – Essai de théorie des stratégies juridiques*, *Revue de la recherche juridique* nr 1/2008, Frison-Roche M.-A., *Protection nationale de l'épargne et concurrence entre places financières*, *Banque et Droit*, nr 41/1995, Mariański M., *Pozycja emitenta na rynku finansowym – ewolucja oraz kierunki przemian*, *Przegląd Prawa Handlowego*, nr 8/2017, Fojcik-Mastalska E., *Ocena stanu prawa bankowego*, [w:] *Prawo finansowe i nauka prawa finansowego na przełomie wieków*, (red.) A. Kostecki, Kraków: Zakamycze, 2000, Kahn Ph., Loquin E., *La mondialisation du droit*, Paryż: Litec, 2000. Szpringer, W., *Fintech - konkurencja a regulacja na rynku usług finansowych* [w:] *Regulacje finansowe. FinTech-nowe instrumenty finansowe - resolution*, (red.) W. Rogowski, Warszawa: C.H. Beck, 2017, Yasaw S., *The impact of digital technology on consumer purchase behavior*, *Journal of Financial Perspectives*, nr 3/2015, Jacquillat B., Solnik B., Pérignon Ch., *Marchés financiers. Gestion de portefeuille et des risques*, Paryż: Dumod, 2014.

¹⁰ Zob. m.in. Zacharzewski K., *Dział II Papiery wartościowe*, [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, (red.) M. Zahucki, Warszawa: C.H. Beck, 2019, Lemonnier M., *Europejskie modele instrumentów finansowych. Wybrane zagadnienia*, Warszawa: Wyd. Wolters Kluwer, 2011, Szpunar A. *Komentarz do prawa wekslowego i czekowego*, Warszawa: LexisNexis, 2003, Th.Bonneau, P. Pailler, A.-C. Rouaud, A. Tehrani, R. Vabres, *Droit financier*, Paryż: LGDJ, 2019, Avenel J.-D., Peyrard M., *Marchés et instruments financiers en Europe et dans le monde*, Paryż: Gualino, 2017, Merville A.-D., *Droit financier*, Paryż: Gualino, 2017, Komosa T., *Papiery wartościowe*, PPH 1995 (wkładka), Komosa T., Opalski W., *Prawo wekslowe i czekowe*, Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze, 1999, Romanowski M., *Zagadnienia ogólne papierów wartościowych*, [w:] *Prawo papierów wartościowych. System Prawa Prywatnego. Tom 18*, (red.) A. Szumański, Warszawa: C.H. Beck, 2016, Causse H. *Les titres négociables. Essai sur le contrat négociable.*, Paryż: Litec, 1993, Causse H., *Valeurs mobilières : un concept positif*, P.A., Octobre 1994, nr 126, Jastrzębski J., *Pojęcie papieru wartościowego wobec dematerializacji*, Warszawa: Wolters Kluwer, 2009.

¹¹ Zob. m.in. Zoll F., *Papiery wartościowe jako kategoria instrumentów finansowych*, [w:] *Prawo instrumentów finansowych. System prawa handlowego. Tom 4*, (red.) M. Stec, Warszawa: C.H. Beck, 2016, Glibowski K., *Pojęcie instrumentów finansowych*, [w:] *Obrót instrumentami finansowymi. Komentarz*, (red.) M. Wierzbowski, Warszawa: C.H. Beck, 2018, Mariański M., *Obrót instrumentami finansowymi a komparatystyka prawnicza*, *Studia Prawnoustrojowe* nr 40/2018, Patterson R., *Kompendium terminów z zakresu rachunkowości po polsku i angielsku*, Warszawa: Stampfli, 2015, Kudła J., *Instrumenty finansowe i ich zastosowania*, Warszawa: Key Text, 2009, Ofiarski Z., *Prawo bankowe*, Warszawa: Wolters Kluwer, 2011, Ciarkowski Sz., *Prawa pochodne jako papiery wartościowe*, PPW nr 4/2001, Mojak J., *Prawo papierów wartościowych. Zarys wykładu*, Warszawa: LexisNexis, 2008, Kofacz J., *Prawo papierów wartościowych i rynku kapitałowego*, Warszawa: Wolters Kluwer, 2008, Komosa T. *Papiery wartościowe*, PPH 1995 (wkładka), Glicz M., *Infrastruktura międzynarodowego obrotu instrumentami finansowymi*, [w:] *Prawo instrumentów finansowych* (red.) M. Stec, Warszawa: C.H. Beck, 2016, Foyer J., *La dématérialisation des valeurs mobilières en France*, Lausanne: Mélanges Guy Flattet, 1985, Causse H., *Principe, nature et logique de la dématérialisation*, JCP 1992.

dokonywanych¹², wpływu zasady swobody umów na innowacyjność rynku finansowego oraz antycypacji na rynku finansowym zjawiska kontraktualizacji oraz dekausalizacji regulacji prawnych - jako procesów kluczowych do zrozumienia nowego paradygmatu regulacji rynku finansowego¹³. W rozdziale trzecim ocenianej rozprawy wykorzystano natomiast literaturę dotyczącą innych kwestii z zakresu rynku finansowego: rejestrowego charakteru regulacji na rynku finansowym - co przekłada się w opinii Autora na marginalizację klasycznych rejestrów przedsiębiorców (KRS w Polsce czy RCSL we Francji) na rzecz rejestrów specyficznych, tzn. dostosowanych do sposobu funkcjonowania podmiotów na rynku finansowym - co wpływa na sposób regulacji podmiotów i transakcji zawieranych na rynku finansowym¹⁴, znaczenia

¹² Zob. m.in. Wautelet P., Rome I et le consommateurs de produits et services financiers, *Revue européenne de droit de la consommation*, nr 4/2009, Lehman M., *Financial Instruments*, [w:] Rome I – The Law Applicable to Contractual Obligations in Europe, (red.) F. Ferrari, S. Leible, Monachium: Sellier, 2009, Kołodko G.W., *Transformacja polskiej gospodarki – sukces czy porażka?*, Warszawa: Polska Oficyna Wydawnicza BGW, 1992, Kaliński J., Landau Z., *Gospodarka Polski w XX wieku*, Warszawa: PWE, 2003, Pazdan M., *Prawo prywatne międzynarodowe*, Warszawa: Lexis Nexis, 2007, Pazdan M., *Nowa polska ustawa o prawie prywatnym międzynarodowym*, Państwo i Prawo nr 6/2011, Mariański M., *Pojęcie instrumentu finansowego w polskim prawie prywatnym międzynarodowym. Analiza aktualnego stanu prawnego oraz wnioski na przyszłość*, [w:] *Prawo finansowe wobec wyzwań XXI wieku*, (red.) J. Gliniecka, A. Drywa, E. Juchniewicz, T. Sowiński, Warszawa: wyd. CeDeWu, 2015, De Vareilles-Sommieres P., *L'exception d'ordre public et la régularité de la loi étrangère*, *RCADI* t. 371/2014, Poillot-Perruzzetto S., *Ordre public et lois de police dans les textes de référence*, [w:] *La matière civile et commerciale, socle d'un code européen de droit international privé?*, (red.) M. Fallon, P. Lagarde, S. Poillot-Peruzzetto, Paryż: Dalloz, 2009, Machnikowski A., *Zobowiązania z papieru wartościowego*, [w:] *Prawo prywatne międzynarodowe. Komentarz*, (red.) M. Pazdan, Warszawa: C.H. Beck, 2018, Glicz M., *Ustalanie prawa właściwego dla stosunków międzynarodowego obrotu papierami wartościowymi*, [w:] *System prawa prywatnego*, t.4, *Prawo instrumentów finansowych*, (red.) M. Stec, Warszawa: C.H. Beck, 2016.

¹³ Zob. m.in. Sojka-Zielińska K., *Wielkie kodyfikacje cywilne. Historia i współczesność*, Warszawa: Liber, 2009, Renault-Brahinsky C., *Droit des obligations*, Paryż: Gualino, 2019, Renault-Brahinsky C., *La réforme de la Justice décryptée*, Paryż: Gualino, 2019, Fages B., *Droit des obligations*, Paryż: LGDJ, 2019, Lequette Y., *Recodification civile et prolifération des sources internationales*, [w:] *Le Code civil 1804-2004. Livre du Bicentenaire*, (red.) J. Carbonnier, Paryż: Lexis Nexis/Litec, 2004, Bacache M., Jourdain P., *Comparaison de la réforme du droit français de la responsabilité civile avec le nouveau Code civil roumain*, Paryż: IRJS Editions, 2019, Safjan M., *Zasada swobody umów (uwagi wstępne na tle wykładni art. 353¹ k.c.)*, *PiP* nr 4/1993, Jakubiec A., *Opcja jako instrument finansowy rynku kapitałowego. Analiza cywilnoprawna*, Łódź: Wydział Prawa UŁ, 2014, Kokoszcyński R., *O potrzebie dynamicznego podejścia do regulacji finansowych*, [w:] *Eseje o stabilności finansowej. Publikacja jubileuszowa. 45 lat pracy naukowej prof. zw. dr. hab. Bogusława Pietrzaka*, (red.) A. Alińska, Warszawa: CeDeWu, 2012, Chłopecki A., *Opcje i transakcje terminowe w prawie polskim*, *Glosa* 1996/6, Chłopecki A., *Czy w prawie polskim obowiązuje zasada numerus clausus papierów wartościowych*, *PS* 1994, Kassir W.J., *Autonomie de la volonté et contrat sans loi en droit international privé des contrats*, Paryż: Point Delta, 2019, Pecyna M., *Naruszenie zobowiązania w świetle harmonizacji prawa zobowiązań: Studium prawnoporównawcze*, Warszawa: Wolters Kluwer, 2009, Pietrzykowski K., *Teoria wykładni prawa cywilnego według Eugeniusza Waškowskiego*, *Studia Iuridica*, t. 70/2017, Cartwright J., *L'obligation de négocier? Un domaine de concurrence entre droit anglais et droit français des contrats*, [w:] *La concurrence des systèmes juridiques*, (red.) J. du Bois de Gaudusson, Fr. Ferrand, Marsylia: P.U.A.M., 2008.

¹⁴ Zob. m.in. Corcas-Bernard C., *Les règles de bonnes pratiques*, [w:] *Les mutations de la norme. Le renouvellement des sources du droit*, (red.) N. Martial-Braz, J.-F. Riffard, M. Bechar-Touchais, Paryż: Economica, 2011, Jurkowska-Zeidler A., *Nowa globalna architektura finansowa*, *Gdańskie Studia Prawnicze*, t. 25/ 2011, Michór A., *O modelu regulacji rynku finansowego*, [w:] *Teoretyczne i praktyczne aspekty prawa finansowego. Problemy, koncepcje, wyzwania i rozwiązania*, (red.) A. Gorgol, Warszawa: C.H.Beck, 2020, Janovec M., *How not to abuse the market*, [w:] *The financial law towards challenges of the XXI Century*, (red.) P. Mrkývka, J. Gliniecka, E. Tomášková, E. Juchniewicz, T. Sowiński, M. Radvan, Gdańsk-Brno: Masaryk University, 2020, Kozłowska-Szczerba A., *Prawo handlowe*, [w:] *Prawo francuskie*, t. 1, (red.) A. Machnowska, K. Wojtczyk, Kraków: Zakamycze, 2004, Klimaszewska A., Mariański M., Warylewska K., Ziety J., *Spółka z ograniczoną*

łącznika siedziby osób prawnych - jako jednego z kluczowych czynników w procesie regulacji podmiotów rynku finansowego związanych z więcej niż jednym państwem, w tym również możliwości zastosowania klauzuli porządku publicznego do spółek mających transgraniczny charakter¹⁵, koncepcji transgraniczności spółek oraz wehikułów korporacyjnych oraz ich powiązaniu z francuską koncepcją grupy spółek – jako elementów wpływających na funkcjonowanie i tym samym możliwości regulacyjne rynków finansowych¹⁶, wpływie swobody przedsiębiorczości na ograniczenia nadmiernej regulacji oraz zależnościami między regulacjami w ramach tzw. europejskiego prawa spółek a dalszym rozwojem transgranicznego rynku finansowego¹⁷. Natomiast w ramach rozdziału czwartego przedstawiono bazując na

---

odpowiedzialnością (*société à responsabilité limitée*) we francuskim kodeksie handlowym, Olsztyn: Wyd. UWM, 2017, Fojcik-Mastalska E., Prawo rynku finansowego w systemie prawa, [w:] Prawo rynku finansowego. Doktryna, instytucje, praktyka, (red.) A. Jurkowska-Zeidler, M. Olszak, Warszawa: Wolters Kluwer, 2016, Janasz K., Ryzyko i niepewność w gospodarce – wybrane aspekty teoretyczne, *Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Szczecińskiego* nr 14/2009, Feder-Sempach E., Ryzyko inwestycyjne. Analiza polskiego rynku akcji, Warszawa: CeDeWu, 2011, Dziawgo D., Credit-rating. Ryzyko i obligacje na międzynarodowym rynku finansowym, Warszawa: PWN, 1998, Żabińska J., Rola i miejsce agencji ratingowych na rynkach finansowych Unii Europejskiej, *Studia Ekonomiczne* nr 174/2013, Colmant B., *Les agences de notation financière*, Paryż: Larcier, 2013, Czempas J., Kobiński T., Marcinek K., Rating jako narzędzie oceny wiarygodności kredytowej inwestora samorządowego, *Studia Ekonomiczne / Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach*, nr 177/2014, Malarewicz-Jakubów A., Kułak P., Critical analysis of selected provisions of the EU legislative package in respect of the capital requirements for the banking sector, *Studia Ekonomiczne* nr 5/ 2014, Gradoń W., Kapitał jako element adekwatności kapitałowej, [w:] M. Capiga, W. Gradoń, G. Szustak, *Adekwatność kapitałowa w ocenie bezpieczeństwa banku*, Warszawa 2011.

¹⁵ Zob. m.in. Bors M., Pojęcie i status inwestora w międzynarodowym prawie inwestycyjnym. Część II, *Studenckie Zeszyty Naukowe* t. 19, nr 30/2016, Mataczyński M., Kolizyjnoprawne pojęcie siedziby osoby prawnej, *Kwartalnik Prawa Prywatnego*, R. XXII, 2013, Gridel J.-P., *La personnalité morale en droit français*, *Revue internationale de droit comparé*, nr 2/1990, Gutowski M., *Kodeks cywilny. Tom I. Komentarz do art. 1–352*, Warszawa: C.H. Beck, 2018, Kidyba A., *Kodeks spółek handlowych*, Warszawa: Wolters Kluwer, 2010, Pailluseau J., *Le droit moderne de la personnalité morale*, Paryż, RTD 1993, s. 705 i n., J.-P. Gridel, *La personnalité morale en droit français*, *RID comp.* 1990, Menjucq M., *Droit international et européen des sociétés*, Paryż: LGDJ, 2018, Deumier P., Sorel J.-M., *Regards croisés sur la soft law en droit interne, européen et international*, Paris: LGDJ, 2018, Hillgenberg H., *A fresh look at Soft Law*, *European Journal of International Law*, vol. 10, nr 3/ 1999, Pazdan M., *Prawo prywatne międzynarodowe. Komentarz*, Warszawa: C.H. Beck, 2018, Kenfack H., *Droit du commerce international*, Paryż: Dalloz, 2017, Frąckowiak J., *Handlowe czynności kreujące*, PPH nr 12/2008.

¹⁶ Zob. m.in. Wierzbicka E., Meissner E., *Słownik współczesnego języka polskiego. Tom 2*, Warszawa: Przegląd Readers Digest, 1998, Dubius J., *Dictionnaire de la langue française*. Larousse. Paryż: Lexis, 2002, s. 1814, Capul Y., *Dictionnaire d'économie*, Paryż: Hatier, 2005, Sobolewski L., *Międzynarodowe transfery papierów wartościowych*, [w:] *Prawo papierów wartościowych*, (red.) A. Szumański, Warszawa: C.H. Beck, 2006, Kisiel R., Panfil L., *Transnational Corporation as dominating entities In the contemporary global economy*. *Olsztyn Economic Journal*, nr 6/2011, Causse H., *Les titres négociables. Essai sur le contrat négociable*, Paryż: Litec, 1993, Causse H., *Droit bancaire et financier*, Paryż: Marre et Martin, 2015, Wyciśłok J., *Spółki kapitałowe i ich opodatkowanie. Optymalizacja podatkowa spółek kapitałowych*, Warszawa: C.H. Beck 2014, Lamèthe D., *L'approche française du Gouvernement d'entreprise*, *Revue internationale de droit comparé*, nr 4(51)/1999, Opalski A., *Europejskie prawo spółek – zasady prawa europejskiego i ich wpływ na polskie prawo spółek*, Warszawa: C.H. Beck 2010, Mik C., *Europejskie prawo wspólnotowe. Zagadnienia teorii i praktyki, t. 1*, Warszawa: C.H. Beck, 2000, Mataczyński M., *Rozgraniczenie statutu prawa papierów wartościowych od statutu prawa spółek handlowych w europejskiej regulacji ofert przejęcia spółki publicznej*, *Problemy Prawa Prywatnego Międzynarodowego*, t. 3/2008, Wiśniewski P., *Charakterystyka centrów finansowych offshore – tzw. rajów podatkowych*, *Studia Biura Analiz Sejmowych*, nr 3/2012, Chavagneux Ch., Palan R., *Les paradis fiscaux*, Paryż: La découverte, 2017.

¹⁷ Zob. m.in. Gadkowski T., *Ograniczenia swobody przedsiębiorczości w świetle wybranych orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości UE*, *Studia Oeconomica Posnaniensia*, nr 3/2015, Wyrozumka A., *Państwa członkowskie a Unia*

dostępnej literaturze takie kwestie, które odnoszą się do następujących zagadnień: sposobu organizacji nadzoru nad rynkiem finansowym w Polsce oraz we Francji – tym samym o podstawowym filarze regulacji instytucjonalnej¹⁸, roli instytucji pośredniczących oraz centralnych kontrpartnerów w transgranicznym i ponadnarodowym rynku finansowym¹⁹, wyzwania jakim jest europejski system nadzoru współpracujący z licznymi instytucjami międzynarodowymi w kontekście funkcjonowania w ramach specyfiki transgranicznego i ponadnarodowego rynku finansowego²⁰, wyzwań jakie przed regulacją rynku finansowego na

---

Europejska, [w:] *Prawo Unii Europejskiej*, (red.) J. Barcz, Warszawa: Prawo i Praktyka Gospodarcza, 2004, Galster J., *Podstawy prawa Unii Europejskiej z uwzględnieniem Traktatu z Lizbony*, Toruń: TNOiK 2010, Wróbel A., *Swoboda prowadzenia działalności gospodarczej a swoboda świadczenia usług w prawie Unii Europejskiej*, [w:] *Gospodarka. Administracja. Samorząd*, (red.) H. Olszewski, B. Popowska, Poznań: Printer, 1997, Gawrysiak-Zabłocka A., *Swoboda przedsiębiorczości*, [w:] *Prawo materialne Unii Europejskiej*, (red.) A. Zawidzka-Lojek, R. Grzeszczak, Warszawa: EuroPrawo, 2013, Janas R., *Treść pojęcia „swoboda zakładania przedsiębiorstw” w prawie wspólnotowym – analiza uprawnień akcesoryjnych*, [w:] C. Mik (red.), *Prawo gospodarcze Wspólnoty Europejskiej na progu XXI wieku*, Toruń: TNOiK, 2002, Molinier J., *Les principes fondateurs de l'Union européenne*, Paryż: P.U.F., 2005, Borkowski A., *Swoboda przedsiębiorczości w kontekście realizacji interesu ogólnego Unii Europejskiej*, [w:] *Administracja publiczna pod rządami prawa*, (red.) J. Korczak, Wrocław: Prawnicza i Ekonomiczna Biblioteka Cyfrowa, 2016.

¹⁸ Zob. m.in. Szymański M., *Wpływ instytucji finansowych na rozwój rynku papierów wartościowych w Polsce*, *Bank i Kredyt*, nr 11-12/2004, Nadolska A., *Komisja Nadzoru Finansowego w nowej instytucjonalnej architekturze europejskiego nadzoru finansowego*, Warszawa: Wolters Kluwer 2014, Bouretz E., Emery J.-L., *Autorité des marchés financiers et Commission bancaire. Pouvoirs de sanction et recours*, Paryż: *Revue Banque*, 2008, Olszak M., *Nadzór bankowy w Polsce*, [w:] *Finanse publiczne i prawo finansowe*, C. Kosikowski, E. Ruśkowski (red.), Warszawa: Wolters Kluwer, 2008, Lepczyński B., *Integracja transgraniczna rynku bankowego w UE*, *Bank i Kredyt*, nr 5/2007, Janicka M., *Jednolity rynek finansowy Unii Europejskiej - początek kolejnego etapu - "Zielona Księga"*, *Bank i Kredyt*, nr 9/2005, Góral L., *Zintegrowany model publicznoprawnych instytucji ochrony rynku bankowego we Francji i w Polsce*, Warszawa: Wolters Kluwer, 2011, Góral L., *Nadzór bankowy*, Warszawa: PWE, 1998, Wojno B., *Ustawa o nadzorze nad rynkiem finansowym. Komentarz*, [w:] *Prawo rynku kapitałowego*, (red.) M. Wierzbowski, L. Sobolewski, P. Wajda, Warszawa: C.H. Beck, 2018, Monkiewicz J., *Wybrane problemy kształtowania się nadzoru ubezpieczeniowego w Polsce w minionym piętnastolecu*, *Rozprawy Ubezpieczeniowe*, nr 2/ 2007, Matyszek-Jędrzych A., *Struktura i modele systemu finansowego*, *Bank i Kredyt*, nr 11-12/2007, Wędrychowski M., *Ustawa o nadzorze nad rynkiem kapitałowym. Komentarz*, [w:] *Prawo rynku kapitałowego* (red.) M. Wierzbowski, L. Sobolewski, P. Wajda, Warszawa: C.H. Beck, 2018, Dybiński J., *Zagadnienia ogólne ochrony inwestora na rynku instrumentów finansowych*, [w:] *Prawo instrumentów finansowych. System Prawa Handlowego*, (red.) M. Stec, Warszawa: C.H. Beck 2016, Colmant B., *Les agences de notation financière*, Paryż: Larcier, 2013, Monin-Lafin I., *Le contrôle ACPR des intermédiaires d'assurance et financiers*, Paryż: L'Argus de l'assurance,

¹⁹ Zob. m.in. Coutin S., Dupont G., Monin Lafin I., *L'intermédiation en assurance, banque et finance*, Paryż: L'Argus de l'assurance, 2015, Glicz M., *Ustalenie prawa właściwego dla stosunków międzynarodowego obrotu papierami wartościowymi*, (w:) *System prawa prywatnego*, t.4, *Prawo instrumentów finansowych*, (red.) M. Stec, Warszawa: C.H. Beck, 2016, Gullifer L., Payne J., *Intermediated Securities: Legal Problems and Practical Issues*, Portland: Hart Publishing, 2010, Bernasconi Ch., Potok R., *PRIMA Convention brings certainty to cross-border deals*, *IFLR* t. 22/ 2003, Vauplane H., Bornet J.P., *Droit des marchés financiers*, Paryż: Litec, 2001, Bernasconi Ch., Sigman H.C., *La Convention de La Haye sur la loi applicable à certains droits sur des titres détenus auprès d'un intermédiaire (Convention de La Haye sur les titres)*, *European Banking and Financial Law Journal*, nr 3/ 2005, Bernasconi Ch., *Indirectly held securities. A new venture for the Hague Conference on private international law*, *Yearbook of Private International Law*, t. 3/2001, Van Loon J.H.A., *The Hague Conference on private international law. Work in progress*, *Yearbook of Private International Law*, t. 3/2001.

²⁰ Zob. m.in. Zaleska M., *Refleksje na temat unii rynków kapitałowych*, [w:] *Europejska unia rynków kapitałowych. Perspektywa finansowania przedsiębiorstw w Polsce*, (red.) A. Janc, P. Mikołajczak, K. Waliszewski, Warszawa: CeDeWu, 2015, Pauget G., *Régulation-supervision: quelles perspectives pour l'après-crise?*, *Revue de la stabilité financière*, nr 08/2009, Jurkowska-Zeidler A., *Nadzór zintegrowany nad rynkiem finansowym jako element europejskiej sieci bezpieczeństwa finansowego (Financial Safety Net)*, *Gdańskie Studia Prawnicze* t. XVI /2007, Jurkowska-Zeidler A., *Zmiany w otoczeniu regulacyjnym rynku finansowego Unii*

plaszczyźnie ponadnarodowej stawia rozwój nowych technologii (FinTech) – czego przykładem jest pojawienie się i wzrost znaczenia kryptowalut jako próby uniknięcia instytucjonalnej regulacji²¹.

2.4. Tytuł i przedmiot rozprawy oraz cel, hipotezy pracy, a także problemy badawcze, metodologia, założenia badawcze

W mojej ocenie tytuł rozprawy został sformułowany prawidłowo. Na podstawie jego analizy jesteśmy w stanie określić podstawowy przedmiot recenzowanej rozprawy oraz wskazać zakres podjętych przez Habilitanta badań. Opracowanie ma bowiem dotyczyć przedstawienia określonych zagadnień dotyczących regulacji rynku finansowego w ujęciu ponadnarodowym, przy czym będzie to zrealizowane przy analizie prawa funkcjonującego w dwóch państwach tj. Polski i Francji.

Dla oceny przejrzystości tytułu rozprawy istotna jest siatka pojęciowa, którą posługuje się Autor. Już we wstępie pracy przedstawiono definicje pojęć kluczowych dla koncepcji rozprawy. Habilitant wskazuje nawet na kilka możliwych sposobów pojmowania określenia

---

Europejskiej, [w:] XXV lat przeobrażeń w prawie finansowym i prawie podatkowym – ocena dokonań i wnioski na przyszłość, (red.) Z. Ofiarski, Szczecin: Uniwersytet Szczeciński, 2014, Jurkowska-Zeidler A., Prawne uwarunkowania bezpieczeństwa wewnętrznego rynku finansowego UE, [w:] Prawo finansowe w warunkach członkostwa Polski w UE, (red.) A. Pomorska, Lublin 2011, Jurkowska-Zeidler A., Bezpieczeństwo rynku finansowego w świetle prawa Unii Europejskiej, Warszawa: Wolters Kluwer, 2008, Jurkowska-Zeidler A., Prawo Unii Bankowej, [w:] Prawo rynku finansowego. Doktryna, instytucje, praktyka, (red.) A. Jurkowska-Zeidler, M. Olszak, Warszawa: Wolters Kluwer, 2016, Nieborak T., Globalny kryzys finansowy – istota, przyczyny, konsekwencje, RPEiS, z. 4/ 2010, Nieborak T., Aspekty prawne funkcjonowania rynku finansowego UE, Warszawa: Difin, 2008, Valette J.-P., Régulation des marchés financiers, Paryż: Ellipses, 2013, s. 22 i n.;

²¹ Zob. m.in. Nieborak T., Unia Bankowa - w stronę bezpieczeństwa i stabilności rynku finansowego Unii Europejskiej?, [w:] Prawo rynku finansowego. Doktryna, instytucje, praktyka, (red.) A. Jurkowska-Zeidler, M. Olszak, Warszawa: Wolters Kluwer, 2016, Ordonneau P., Monnaies cryptées et blockchain. La confiance est-elle un algorithme ?, Paryż: Arnaud Franel, 2017, Bonneau Th., Verbiest Th., Fintech et Droit. Quelle régulation pour les nouveaux entrants du secteur bancaire et financier?, Paryż: RB Édition, 2017, Bonneau Th., Pailler P., Rouaud A.-C., Tehrani A., Vabres R., Droit financier, Paryż: LGDJ, 2017, Bonneau Th., Drummond F., Droit des marchés financiers, wyd. 3, Paryż, 2010, Zacharzewski K., Praktyczne znaczenie bitcoina na wybranych obszarach prawa prywatnego, Monitor Prawniczy nr 4/2015, Zacharzewski K., Bitcoin jako przedmiot stosunków prawa prywatnego, Monitor Prawniczy nr 21/2014, Mariański M., Problematyka kwalifikacji prawnej wirtualnej waluty we Francji, Państwo i Prawo, nr 10/2015, Przyłuska-Schmitt J., Bitcoin intrygująca innowacja, Bank i Kredyt 47(2), 2016, Lis-Markiewicz P., Nowak S., Bitcoin przyszłość inwestowania, Warszawa: PWN, 2015, Cassart A., Le droit des MachinTechs (FinTech, LegalTech, MedTech..). Etats des lieux et perspectives, Paryż: Larcier, 2018, Homa D., Sekrety bitcoina i innych kryptowalut, Gliwice: Helion, 2015, Favier J., Bataille A.T., Bitcoin. La monnaie acéphale, Paryż: C.N.R.S., 2017, Favro K., Droit de la régulation des communications numériques, Paryż: LGDJ, 2018, Srokosz W., Prawo a rozwój elektronicznych środków płatniczych w XXI wieku, [w:] XXV lat przeobrażeń w prawie finansowym i prawie podatkowym. Ocena dokonań i wnioski na przyszłość, (red.) Z. Ofiarski, Szczecin: Wyd. Uniwersytet Szczeciński, 2014, Posyniak J., Bitcoin a aktualne uregulowania prawne środków płatniczych w Polsce, [w:] XXV lat przeobrażeń w prawie finansowym i prawie podatkowym. Ocena dokonań i wnioski na przyszłość, (red.) Z. Ofiarski, Szczecin 2014.

rynku finansowego (s. 13 i n.). Pewne wątpliwości mogą jednak wiązać się z sytuacją, w której Autor w dwóch miejscach przedstawia określone sposoby rozumienia tego pojęcia, akcentując, że są one kluczowe dla recenzowanego opracowania. Z jednej strony wskazuje się, iż pod pojęciem rynku finansowego, przyjmowanym na potrzeby niniejszej pracy, Autor będzie rozumiał całokształt stosunków prawnych wykreowanych w szczególności w związku z dokonywaniem transakcji o charakterze finansowym, bankowym, kapitałowym czy pieniężnym (s. 13). Z drugiej strony z analizy innego fragmentu recenzowanej rozprawy wynika, że Autor przez rynek finansowy rozumie ogół transakcji dokonywanych w ramach takich sektorów jak: kapitałowy, bankowy, ubezpieczeniowy, inwestycyjny, płatniczy, czy pieniężny, bez względu na to, czy zawierane są one przez podmioty rynku regulowanego, czy też podmioty nieposiadające takiego statusu (s. 14). W tym miejscu wskazać, należy, że ww. definicje nie są ze sobą sprzeczne, a uzupełniają się w ten sposób, że druga z nich może być uznana za mającą charakter uszczegóławiający. W pracy wskazano także, iż rynek finansowy to środowisko, w którym przeprowadzana jest wymiana kapitału i kredytu, umożliwiająca międzysektorowy przepływ środków, pozwalających podmiotom mającym przejściowy deficyt na czasowe pozyskanie środków, a podmiotom mającym wolne środki, na ich zagospodarowanie z wykorzystaniem różnego rodzaju instrumentów temu służących (s. 14).

Pojęcie transgraniczności jest rozumiane jako powiązanie danego stosunku prawnego z więcej niż jednym obszarem prawnym (s. 14). Zgodnie ze stanowiskiem Autora pojęcie regulacja powinno być natomiast rozumiane znaczenie szerszej niż tylko jako reglamentacja swobody prowadzenia działalności gospodarczej i obejmować działania o charakterze normatywnym, podejmowane w celu kontroli danego procesu lub praktyki gospodarczej, przy czym wynikiem tej regulacji powinno być ukształtowanie dobrze funkcjonującego i otwartego na konkurencję środowiska prawniczego (s. 15).

Analizując, zawartą we wstępie pracy, przyjętą koncepcję rozprawy habilitacyjnej pozytywnie należy ocenić jej poszczególne elementy, choć zdecydowanie przejrzyszej byłoby, gdyby Autor wyraźnie wyodrębnił cel pracy, założenia badawcze, hipotezy pracy, czy problemy badawcze.

W pracy można także wskazać na określone założenia badawcze:

- rynek finansowy jest środowiskiem prawnym niemającym jednolitej struktury, zarówno jeśli chodzi o działalność wykonywaną przez jego uczestników, jak i w kontekście zawieranych na nim transakcji (s. 14),

- transgraniczność jest cechą prawa rynku finansowego, która najbardziej zyskuje na znaczeniu w toku rozwoju tej gałęzi prawa oraz specjalizacji badawczej (s. 14),

- regulacja rynku finansowego odnosić się może nie tylko do reglamentacyjnych ograniczeń w prowadzeniu działalności gospodarczej, ale również do ograniczeń w sposobie wykorzystywania cywilistycznej zasady swobody umów, czy też szerzej autonomii woli stron; świadczy to o interakcji prawa prywatnego oraz prawa publicznego, co stanowi o specyfice rynku finansowego (s. 15 i n.),

- wyodrębnione formy regulacji stanowią swoiste ideal typy, czy też pewne abstrakcyjne jej modele, ale jednak przyjęcie koncepcji typów idealnych pozwoli ustalić, która z analizowanych form regulacji może być najbardziej efektywna, a która z uwagi na ograniczoną skuteczność w praktyce jest przez ustawodawcę niestosowana lub trudna do zastosowania (s. 18).

W pracy pojawiają się również określone hipotezy badawcze, choć Autor określa je w inny sposób np. „tezę, która ma być przedmiotem weryfikacji w pracy”, „tezę” czy „pytaniami”:

- mamy do czynienia z wielością form regulacji transakcji na ponadnarodowym i transgranicznym rynku finansowym, stanowiącym de facto pochodną ewolucji samego rynku, jego organizacji i funkcjonowania (s. 13),

- istnieje zależność między danym typem regulacji a charakterem (publiczno- lub prywatnoprawnym) środków służących jej implemencacji (s. 16),

- istnieje możliwość rozszerzenia pojęcia regulacji rynku finansowego i objęcia nim prywatnoprawnych konstrukcji, z uwagi, że jest to środowisko, w którym koegzystują ze sobą zarówno normy prawa publicznego, jak i prawa prywatnego (s. 15),

- mając na względzie dynamikę rozwoju nowych technologii na rynku finansowym największą rolę w przyszłości będzie odgrywać forma regulacji o charakterze prywatnoprawnym, jako bardziej przystosowanej do specyfiki FinTech oraz wymykających się ramom prawnych nowych transakcji finansowych (s. 18 i n.).

W pracy można wskazać również na określone problemy badawcze:

- jak wygląda i jakie są konsekwencje interakcji prawa prywatnego oraz prawa publicznego, które stanowią o specyfice rynku finansowego (s. 16),

- czy regulacje prawa prywatnego pozostają w stosunku podrzędności względem swoich publicznoprawnych odpowiedników, czy też może to prawo publiczne, we współczesnym transgranicznym rynku finansowym, pełni względem prawa prywatnego rolę sybsydiarnej i uzupełniającej regulacji (s. 18),

- jaki typ danej regulacji jest w każdym z państw objętych badaniami (Polska i Francja) dominujący bądź uznany za najbardziej efektywny (s. 18),

- jaki jest aktualny stan prawa prywatnego międzynarodowego w zakresie rynków instrumentów finansowych, zarówno w Polsce jak i we Francji (s. 19),

- czy regulacje dotyczące rynków instrumentów finansowych zawarte są w aktach prawa krajowego, czy też posiłkują się charakterystycznym dla rynków finansowych soft law oraz prawem międzynarodowym (s. 19),

- jaki jest wpływ nowych technologii np. rozwój wirtualnych walut, ale także wprowadzanie nowoczesnych technik informacyjnych i komunikacyjnych, na prawo rynków finansowych (s. 19 i n.).

Autor posługuje się określonymi, następującymi metodami badawczymi: prawno-porównawczą, metodą historyczno-opisową oraz dogmatyczną. Dzięki zastosowaniu tych metod możliwe jest zbadanie przedmiotowych instytucji dotyczących rynku finansowego uwzględniając ich ponadnarodowy i transgraniczny charakter. Zgodzić się w należy z Autorem, że zastosowanie metody porównawczej pozwala na przedstawienie pełnego obrazu prawa rynków finansowych poprzez analizę jego roli, celu oraz funkcji w ramach globalnej bądź też europejskiej gospodarki. Podobnie należy zaaprobować twierdzenie Habilitanta, iż przyjęte metody pozwalają również na określenie stopnia zbliżenia lub oddalenia systemów, czy porządków prawnych. Na aprobatę zasługuje także stwierdzenie, że analiza instytucji rynku finansowego z perspektywy transgranicznej stanowi nowe spojrzenie na te instytucje, gdyż w praktyce muszą one uwzględniać powiązanie danego stosunku prawnego z więcej niż jednym obszarem prawnym.

Na pozytywną ocenę zasługuje również przyjęta przez Autora koncepcja, zgodnie z którą regulacje dotyczące rynku finansowego zostaną przedstawione z perspektywy prawa polskiego i francuskiego. Wybór prawa francuskiego uzasadniono w pracy w sposób przekonujący następującymi argumentami:

- polski system prawny, bardzo często jest wzorowany na prawie francuskim, nie tylko w zakresie regulacji cywilistycznych, ale również w zakresie odnoszącym się do rynku kapitałowego,

- specyfika prawa francuskiego, poczynając od znacznie większej roli orzecznictwa oraz udziału sądownictwa w tworzeniu i doprecyzowywaniu przepisów prawa sprawia, iż to właśnie analiza tego systemu prawnego może przyczynić się do sformułowania interesujących, z punktu widzenia prawa polskiego, wniosków *de lege lata* i *de lege ferenda*,

- francuski system prawny, znacznie wcześniej niż jego polski odpowiednik wyodrębnił prawo rynku finansowego (fr. *droit du marché financier*) z nauki prawa finansowego, a tym samym wprowadził wiele regulacji charakterystycznych dla tej gałęzi prawa, tak w ujęciu historycznym (dematerializacja obrotu), jak i w odniesieniu do problemów oraz wyzwań współczesnych (jak FinTech),

- dokonywanie częstych porównań do instytucji francuskich oraz ich funkcjonalne wyjaśnianie, w ramach prezentowanego osiągnięcia naukowego, może przyczynić się do wykorzystania niniejszej publikacji nie tylko przez praktyków i teoretyków prawa, ale również przez osoby posługujące się na co dzień językiem francuskim, chociażby w zakresie tłumaczenia i zrozumienia wielu specjalistycznych i niejednokrotnie trudnych z punktu widzenia lingwistycznego zwrotów.

2.5. Struktura pracy, sposób jej realizacji, ocena merytoryczna oraz formalna pracy

Struktura pracy jest prawidłowa. Mamy do czynienia z dwiema częściami, w których analizowane są odpowiednio zagadnienia dotyczące przedmiotowej tematyki w ujęciu prawa prywatnego i publicznego. Jest to podstawowe kryterium nawiązujące do specyfiki prawa rynku finansowego, o którym mowa we wcześniejszej części niniejszej recenzji, które jednocześnie jest podstawowym kryterium gałęzi prawa, zarówno w doktrynie polskiej, jak i francuskiej. W ramach każdej z tych części umieszczono po dwa rozdziały, w których dokonano analizy poszczególnych kwestii dotyczących rynku finansowego tj. zasadnicze płaszczyzny funkcjonowania i regulacji tego rynku, w ujęciu zarówno podmiotowym, jak i przedmiotowym. W części pierwszej przedstawiono zagadnienia dotyczące rynku finansowego, w której wykorzystano metodę regulacji odwołującą się zasadniczo do norm prywatnoprawnych. W części drugiej dominującą rolę odgrywa natomiast metoda regulacji kształtowana w oparciu o publicznoprawny charakter przepisów. Kryterium dodatkowe wykorzystane do wyodrębnienia rozdziałów w ramach poszczególnych części stanowi założenie, że wyodrębnione zostały z jednej strony regulacje o charakterze podmiotowym, z drugiej zaś strony przedstawiono regulacje o charakterze przedmiotowym.

Część pierwsza, w której dominującą rolę pełnią normy prywatnoprawne oraz część druga, z dominującą rolą norm publicznoprawnych, nie wykluczała jednak wzajemnego uzupełniania się tych elementów. Autor wskazuje, że specyfika prawa rynku finansowego, jako miejsca wzajemnego przenikania się norm prawa prywatnego i prawa publicznego, czyni zasadnym porównanie skuteczności tych norm opierających się na zgoła odmiennej metodzie regulacji. W związku z tym w drugiej części rozprawy, analizie poddano próbę regulacji podmiotowej i przedmiotowej osób prawnych (podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na rynku finansowym). Za charakterystyczną formę regulacji dla prawa prywatnego uznano formę kontraktową. W drugiej części pracy natomiast punktem wyjścia jest regulacja instytucjonalna, z założenia bazująca na władczych kompetencjach organów administracji publicznej. Rozprawa zawiera tzw. transition, czyli fragment kończący część

pierwszą i stanowiący jednocześnie wprowadzenie oraz uzasadnienie przejścia do tematyki poruszanej w części drugiej.

Rozdział I „Regulacja podmiotowa i ochrona konsumentów na rynku finansowym” odnosi się do aspektu prywatnoprawnego. W ramach tej części Autor zwrócił uwagę na fakt, iż ingerencja państwa w sposób funkcjonowania osób fizycznych, co do zasady nie prowadzących działalności gospodarczej na rynku finansowym, odnosi się do koncepcji konsumenta (klienta) na tym rynku. Przedstawiając sytuacje tych podmiotów w ujęciu ponadnarodowym Autor zwraca uwagę, że powinna być ona opisana z perspektywy swobody przepływu osób, jako jedna z czterech podstawowych swobód, stanowiących podstawowe, fundamentalne prawo przyznane obywatelom Unii Europejskiej przez regulacje UE. Autor podnosi jednocześnie, iż zasada ta podlega pewnym ograniczeniom w zestawieniu z koncepcją konkurencji systemów prawnych, ogólną ochroną konsumenta, prawem właściwym dla osób fizycznych oraz ochroną konsumenta usług finansowych w prawie kolizyjnym.

W ramach tej części pracy Autor konstruuje określone spostrzeżenia, które wyjaśniają przyczyny tego, że wiele aspektów regulacji prawnych dotyczących konsumentów (polskich i francuskich) nie jest w pełni uregulowanych. Powyższe może być wynikiem m.in.:

- szybkiego rozwoju technik zawierania przez podmioty działające na rynku finansowym transakcji transgranicznych,
- świadomego wyboru ustawodawcy, który może pozostawiać duże pole do interpretacji orzecznictwu (sytuacja we Francji),
- stopniowego i ostrożnego kształtowania się regulacji prawnych w tym zakresie, jak ma to miejsce w przypadku polskiego ustawodawcy (sytuacja w Polsce),
- funkcjonowania swobody przepływu osób, która w sposób znaczny przyczynia się do braku możliwości kontrolowania rozprzestrzeniania się pewnych procesów, rozwiązań prawnych czy też technologicznych,
- zjawiska konkurencji systemów prawnych, które mogą przeciwdziałać przed podejmowaniem radykalnych działań regulacyjnych, z uwagi na obawę przed pominięciem jego regulacji prawnych przez osoby fizyczne, mogące dokonywać w pewnych przypadkach wyboru prawa właściwego dla danej transakcji rynku finansowego, ochrona konsumenta, jako słabszej strony transakcji na rynku finansowym, ogranicza możliwość regulacji i reglamentacji jego zachowania na rzecz jego ochrony i przyznawania dodatkowych uprawnień.

Regulacja rynku finansowego w aspekcie prywatnoprawnym nie odnosi się jednak tylko i wyłącznie do aspektu podmiotowego, ale również, a może przede wszystkim do aspektu przedmiotowego, dotyczącego umów zawieranych na tym rynku. Z uwagi na powyższe, Autor

w ramach drugiego rozdziału części pierwszej niniejszej pracy analizie poddał regulację kontraktową transgranicznego rynku finansowego.

Rozdział II rozprawy odnosi się do regulacji kontraktowych w kontekście umów zawieranych na rynku finansowym. Autor w ramach niniejszego rozdziału poddał analizie koncepcje przedmiotu obrotu na rynku finansowym; opisał również regulacje prawne, które się do niego odnoszą zarówno w prawie polskim, jak i w prawie francuskim. Następnie dokonano analizy sposobów wyznaczania prawa właściwego dla tego typu transakcji, które mogą w sposób znaczący wpływać na możliwości kontroli tego segmentu gospodarki. W rozdziale tym znajdują się także rozważania na temat zależności między zasadą swobody umów, a innowacyjnością oraz ograniczonym katalogiem instrumentów finansowych dopuszczonych do obrotu, które pozostają w związku z charakterystycznymi dla prawa francuskiego procesami kontraktualizacji i dekauzalizacji czynności prawnych. W kontekście roli i znaczenia norm prywatnoprawnych w procesie przedmiotowej regulacji rynków finansowych Autor wskazuje na następujące kwestie:

- w przyszłości procesy kontraktualizacji i dekauzalizacji czynności prawnych w odniesieniu do regulacji prawnych na rynku finansowym będą ulegały wzmocnieniu; będzie to prowadziło do tego, że regulacje prywatnoprawne będą decydować w przyszłości o dalszej ewolucji konstrukcji prawnych na rynku finansowym oraz będą stanowić podstawę dla ochrony uczestników ponadnarodowych transakcji na tych aktywach,

- normy prawa prywatnego służą jako uzasadnienie dla teorii umownej, a tym samym do zastosowania zasad wyznaczania prawa właściwego do transakcji na rynkach finansowych dla umów charakterystycznych,

- proces kontraktualizacji regulacji prawnych jawi się jako odpowiedź na wyzwania z jakimi współczesny rynek finansowy musi się zmierzyć; ustawodawca, używając tradycyjnych publicznoprawnych regulacji nie zawsze jest w stanie sprostać określonym wyzwaniom, stąd celowe może być odwoływanie się do ugruntowanych już i sprawdzonych instytucji oraz konstrukcji prawa zobowiązań,

- w nawiązaniu do regulacji francuskich, polski kodeks cywilny mógłby również być podstawą dla procesu kontraktualizacji, a tym samym stanowić katalizator dla dalszego rozwoju przedmiotu obrotu na rynku finansowym,

- kwalifikowanie transgranicznych instrumentów finansowych jako zobowiązań umownych, mogłoby skutkować rozszerzeniem odesłania przez polskiego ustawodawcę do Rozporządzenia Rzym I również o inne instrumenty nie będące papierami wartościowymi,

- do transakcji transgranicznych i mających charakter zobowiązania umownego w zakresie instrumentów finansowych można stosować *mutatis mutandis* przepisy dotyczące nieważności umowy, bezpodstawnego wzbogacenia, wyzysku, wad oświadczeń woli czy klauzuli *rebus sic stantibus*. Powyższe może być dodatkowo wzmocnione poprzez posiłkowanie się przez judykaturę wieloma zasadami prawa zobowiązań, jak: zasada słuszności, współżycia społecznego, wzajemności czy ekwiwalentności świadczeń.

Rozdział III niniejszej monografii dotyczy regulacji publicznoprawnej przedsiębiorców funkcjonujących na rynku finansowym. W ramach tego rozdziału poddano analizie rejestrowy charakter regulacji dotyczący przedsiębiorców oraz wynikający z niej na płaszczyźnie kolizyjnoprawnej wyznacznik prawa właściwego w postaci łącznika siedziby. W tej części została również przedstawiona francuska koncepcja transgranicznej grupy spółek, a także rozważania odnoszące się do wpływu europejskiej zasady swobody przedsiębiorczości na działalność osób prawnych na rynku finansowym.

Wskazano przy tym na następujące wnioski, które dotyczą publicznoprawnej regulacji i reglamentacji osób prawnych na ponadnarodowym rynku finansowym, a które wynikają z analizy dokonanej w tym rozdziale:

- potrzeba mobilności spółek oraz ich ponadnarodowy charakter są na tyle istotnym elementem funkcjonowania podmiotów gospodarczych, zwłaszcza na rynku finansowym, że prawo UE mogłoby w znaczenie większej mierze regulować kwestie transgraniczności, zwłaszcza w odniesieniu do wykształconej na gruncie prawa francuskiego koncepcji grup spółek,

- lepsze uregulowanie ponadnarodowych aspektów prowadzenia działalności na terytoriach UE, ze szczególnym uwzględnieniem transgranicznych jej form, może przyczynić się do marginalizacji tworzenia wehikułów korporacyjnych i zapewnić większy poziom bezpieczeństwa prawnego, a tym samym zwiększyć i ułatwić możliwości regulacji i kontroli działalności prowadzonej przez osoby prawne na rynku finansowym,

- tzw. ważny interes publiczny, rozumiany jako bezpieczeństwo i stabilność finansowa, stanowi podstawę dla zastosowania wielu instrumentów mogących regulację sektora finansowego ułatwić; stanowi on uzasadnienie dla wprowadzenia przez organy nadzoru list ostrożnościowych oraz kontroli agencji ratingowych, które na rynku finansowym pełnią rolę quasi-rejestrów będących subsydiarnym sposobem określenia stopnia wiarygodności podmiotów w tym środowisku działających; z drugiej strony ważny interes publiczny jest podstawą dla zastosowania klauzuli porządku publicznego, która pozwala ograniczyć negatywne skutki wskazania prawa właściwego poprzez uznanie pewnych jego postanowień za

bezskuteczne w danym krajowym porządku prawnym, jeżeli tylko pozostają nie do pogodzenia z podstawowymi zasadami tego porządku prawnego,

- zauważyć można dużą rolę tzw. miękkich norm prawnych oraz orzecznictwa i praktyki stosowania prawa; rola orzecznictwa najbardziej widoczna jest jednak na przykładzie prawa francuskiego, czego najlepszym dowodem jest opisywana koncepcja interesu grupy spółek wykształcona na kanwie orzeczenia w sprawie Rozenblum czy klauzula effet atténué; wspomniana rola orzecznictwa w nieco mniejszym, ale równie istotnym wymiarze, obecna jest również w prawie unijnym, natomiast w prawie polskim znacznie większy ciężar legislacyjny przeniesiony został na ustawodawcę.

Rozdział IV pracy dotyczy regulacji instytucjonalnej i nadzoru nad rynkiem finansowym, w ramach której badano m.in. efektywności publicznoprawnej i instytucjonalnej regulacji. W ramach tej części Autor wskazuje na następujące kwestie:

- organizacja krajowych organów nadzorczych ma kluczowe znaczenie dla kontroli działalności gospodarczej na poziomie narodowym,

- sposób wdrożenia regulacji instytucjonalnej może przybrać formę nadzoru zcentralizowanego (Polska) oraz nadzoru dwufilarowego (Francja),

- swoboda przedsiębiorczości, usług, kapitałów i płatności w połączeniu z możliwością wybrania prawa właściwego powoduje, iż regulacja instytucjonalna również podlega konkurencji systemów prawnych;

- skuteczniejszym będzie nie tylko ten model, który jest najbardziej represyjny, ale ten, który stanowi optymalny kompromis między zasadą bezpieczeństwa prawnego, a potrzebami szybkości transakcji na rynku,

- wraz z rozwojem nowych technologii, rola tradycyjnie rozumianej reglamentacji i regulacji przedmiotowej zdaje się ewoluować,

- FinTech (financial technology) daje nowe możliwości, które nie tylko zmieniają rynek finansowy, ale również częściowo kwestionują i poddają w wątpliwość istniejące regulacje,

- wzrost rozwoju transgranicznego rynku sprzyja pojawianiu się również nowych ryzyk, przy czym coraz większego znaczenia nabiera współpraca między krajowymi organami nadzoru, między organami krajowymi a instytucjami ponadnarodowymi oraz wreszcie między organami krajowymi a podmiotami poddanymi regulacji,

- kontrola oparta tylko i wyłącznie na bazie regulacji publicznoprawnych zdaje się być coraz bardziej ograniczona, gdyż w dobie rozwoju nowych konstrukcji prawnych, koniecznym staje się posiłkowanie już istniejącymi normami prywatnoprawnymi lub konstrukcjami charakterystycznymi dla prawa zobowiązań, czego potwierdzeniem może być funkcjonalne

podejście w nadzorze, które jest wykorzystywane przez organy francuskie konstrukcji tytułu zbywalnego, jako kategorii pozwalającej na prawną kwalifikację, a tym samym i skuteczniejszą kontrolę wielu zjawisk na rynku finansowym się pojawiających.

Rozważania przedstawione w poszczególnych częściach uznać należy za uzasadnione. We właściwy sposób są one argumentowane i poparte bogatą bibliografią. Wiele wniosków i spostrzeżeń prezentowanych w pracy może być uznanych za nowatorskie i wnoszące wartość dodaną do prawa finansowego, a szczególnie prawa rynku finansowego. Autor odniósł się w pracy do hipotez badawczych oraz problemów badawczych, które zostały wskazane w koncepcji pracy i przedstawione we wstępie Jego rozprawy. Znajduje się to w powyżej zawartych spostrzeżeniach, które stanowią podsumowania poszczególnych rozdziałów recenzowanej pracy. Wartością tej pracy jest również to, że struktura recenzowanej pracy wzorowana jest na koncepcji francuskiej dysertacji prawniczej, co w ujęciu formalnym stanowi w istocie nowy instrument mogący być wykorzystanym dla prowadzenia badań o charakterze porównawczym szczególnie na gruncie prawa finansowego.

Oceniając stronę formalną pracy zwrócić należy uwagę, że w pracy wykorzystano bardzo bogatą i zróżnicowaną bibliografię, na którą składają się m.in. źródła prawa międzynarodowego, wśród których znajdują się akty prawne (traktaty, dyrektywy, rozporządzenia). Może budzić wątpliwości w tym zakresie zaliczenie dokumentów, raportów i opinii do źródeł prawa międzynarodowego (s. 317 i n.). Poza tym w pracy wykorzystano także źródła prawa polskiego (42 pozycje), źródła prawa w Republice Francuskiej (32 pozycje), orzecznictwo (47 pozycje) oraz literaturę przedmiotu (553 pozycji). Autor przedstawia swoje poglądy w sposób czytelny i logiczny. Na uwagę zasługuje fakt, że Autor prowadzi polemikę z przedstawicielami literatury, czyniąc to przy tym w sposób właściwy, przedstawiając argumenty, które mają na celu uzasadnienie stanowiska Autora. Przypisy konstruowane są także w sposób prawidłowy. W pracy stwierdzono jednak błędy konstrukcyjne związane z wadliwym przypisaniem tekstu np. części w sytuacji gdy powinien być on przypisany „mniejszym jednostkom redakcyjnym”, które zostały przez Autora wyodrębnione w danej części np. tekst na stronie 21. Z podobną sytuacją mamy do czynienia - np. z tekstem przypisanym do części oznaczonej jako Rozdział 1 „Regulacja podmiotowa i ochrona konsumentów na rynku finansowym” - na stronie 23 rozprawy. W związku z wyodrębnieniem jednostek „niższego rzędu” w tym podrozdziale 1.1.-1.4 (s. 23-77 rozprawy), każda część tekstu tego podrozdziału powinna zostać przyporządkowana do określonej jednostki niższego rzędu, a nie do samego rozdziału.

3. Ocena pozostałych aktywności naukowych albo artystycznych wykazanych w dokumentacji

3.1. Uwagi ogólne

Na podstawie przesłanej dokumentacji stwierdzić należy, że Habilitant po uzyskaniu stopnia doktora opracował łącznie sześćdziesiąt cztery publikacje, z czego 51 powstało po uzyskaniu stopnia doktora, z czego 3 to monografie, 2 redakcje monografii autorskich, 33 publikacje w czasopismach naukowych. Jedenaście z tych publikacji zostało opublikowanych w języku obcym (3 w języku francuskim, 8 w języku angielskim). Dodatkowo warto nadmienić, iż niektóre publikacje w językach obcych ukazały się w wydawnictwach zagranicznych (Mare&Martin, Cambridge Scholars Publishing). Artykuły były publikowane w prestiżowych czasopismach takich jak m.in. Państwo i Prawo, Przegląd Prawa Handlowego, Studia Prawno-Ekonomiczne, Samorząd Terytorialny, Monitor Prawa Bankowego, International Environmental Agreements: Politics, Law and Economics (Springer).

Habilitant uczestniczył w 61 konferencjach naukowych, w tym 45-ciu po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych. Spośród 61 udziałów w konferencjach, 29 stanowiły wystąpienia Autora na konferencjach o charakterze międzynarodowym. Habilitant brał również udział w zjazdach Katedr Prawa Finansowego (Szczecin - Międzyzdroje 2014 rok oraz Zielona Góra-Mierzęcín 2018 rok). Zainteresowania badawcze Autora skupiły się przede wszystkim wokół kilku zasadniczych obszarów badawczych, do których należą: prawo rynku finansowego, prawo podatkowe porównawcze, prawo kolizyjne na rynku finansowym, a także prawo rynku finansowego.

3.2. Prawo rynku finansowego jako przedmiot badań naukowych Habilitanta

W oparciu i na podstawie przesłanej dokumentacji stwierdzić należy, że w kontekście ww. obszaru badawczego szczegółowej analizie zostały poddane przez Habilitanta aspekty instytucjonalnej organizacji rynku finansowego (publikacje: M. Mariański, Struktura wewnętrzna oraz podstawa funkcjonowania L'Autorité des marchés financiers (AMF) jako organu nadzoru nad rynkiem finansowym we Francji. Monitor Prawa Bankowego nr 5/2016, M. Mariański, Upewnienia i kompetencje francuskiego organu nadzoru nad rynkiem finansowym L'Autorité des marchés financiers (AMF) – część pierwsza, Kortowski Przegląd Prawniczy nr 3/2016 oraz M. Mariański, Upewnienia i kompetencje francuskiego organu nadzoru nad rynkiem finansowym L'Autorité des marchés financiers (AMF) – część druga, Kortowski Przegląd Prawniczy nr 04/2016).

Habilitant jest autorem serii publikacji opisujących wyzwania i problemy współczesnego rynku finansowego zarówno z perspektywy ustawodawcy, jak i jego uczestników (zob. M. Mariański, M. Lemonnier nt. *Les problèmes de l'unification de droit des instruments financiers*, [w:] *Journées juridiques franco-polonaises, Le jeu des influences croisées du droit français, du droit européen et du droit des autres pays européens*, Paryż Mare & Martin 2013; M. Mariański, *Prawne aspekty zmian na rynku finansowym we Francji po 2009 roku*, [w:] *Zmiany na rynku finansowym w dobie kryzysu. Wybrane zagadnienia prawne*, (red.) M. Lemonnier, Sz. Kisiel, M. Mariański, Olsztyn 2016; M. Mariański, *Rynek finansowy jako miejsce przenikania się norm prawa prywatnego i prawa publicznego*, *Studia Prawno-Ekonomiczne*, t. 100/2016; M. Mariański, *Sposoby subsydiarnego oznaczania podmiotów działających na rynku finansowym*, *Acta Scientifica Academiae Ostroviensis. Sectio A*, nr 2(8)/2016 oraz M. Mariański, *Pozycja emitenta na rynku finansowym – ewolucja oraz kierunki przemian*, *Przegląd Prawa Handlowego*, nr 8/2017).

Ponadto przedmiotem badań uczynił historyczne uwarunkowania rozwoju rynku finansowego (zob. M. Mariański, *Prawno-ekonomiczne aspekty kształtowania się instytucji instrumentu finansowego*, [w:] *Wybrane zagadnienia efektywności instytucji publicznych*, (red.) B. Puczkowski, A. Skonieczek, wyd. UWM Olsztyn 2015; M. Mariański, *Zmiany w sposobie pojmowania weksla jako elementu zbioru papierów wartościowych i instrumentów finansowych w procesie ewolucji prawa rynku kapitałowego w Polsce*, [w:] *Ewolucja instytucji polskiego prawa papierów wartościowych. W 80-lecie Prawa wekslowego z dnia 28 kwietnia 1936 r.*, (red.) J. Mojak, J. Widło, A. Żywicka, Lublin 2016; M. Mariański, *Zmiany w sposobie organizacji rynku finansowego w Polsce. Wybrane zagadnienia prawno-ekonomiczne*, [w:] *Prawo a ekonomia - alianse w budowie efektywnego państwa*, (red.) M. Kowalczyk, P. Majer, UWM, Olsztyn 2016).

Ważnym wątkiem w ramach przedmiotowego obszaru badawczego, który Autor uczynił przedmiotem swoich zainteresowań jest również ochrona konsumenta na rynku usług finansowych (zob. M. Mariański, *Consumer protection in international private law regulations*, [w:] *Consumer Protection Law in Poland from the Perspective of EU Law*, (red.) B. Pachuca-Smulska, C.H. Beck Warszawa 2017 oraz M. Mariański, *Zmiany w sposobie instytucjonalnej ochrony konsumenta na rynku finansowym we Francji. Analiza na przykładzie dyspozycji zawartych w Code de consommation oraz Code monétaire et financier*, [w:] *Ochrona konsumenta na polskim i międzynarodowym rynku finansowym*, (red.) J. Monkiewicz, E. Rutkowska-Tomaszewska, Wolters Kluwer 2019).

Poza przedstawieniem rozwiniętego w nauce francuskiej konceptu kontraktualizacji regulacji prawnych (publikacja: M. Mariański, Proces kontraktualizacji regulacji prawnych na rynku finansowym, [w:] Praktyczne i teoretyczne problemy prawa finansowego wobec wyzwań XXI wieku, (red.) J. Gliniecka, A. Drywa, E. Juchniewicz, T. Sowiński, Warszawa: CeDeWu, 2017) dr Mariański dokonał dogłębnej analizy wielu konstrukcji prawa umów charakterystycznych dla nauki francuskiej i możliwych do wykorzystania lub już wykorzystywanych na rynku finansowym (publikacje: M. Mariański, M. Zielińska, Pojęcie szkody przyszłej (*préjudice futur*) w prawie francuskim. Rozważania na tle polskich uregulowań prawnych, *Studia Prawnoustrojowe* nr 28/2015; M. Mariański, M. Lemonnier, Francuska koncepcja tytułu zbywalnego (*titre négociable*) a regulacje rynków finansowych, [w:] *Regulacje finansowe. FinTech - nowe instrumenty finansowe – resolution*, (red.) W. Rogowski, Warszawa: C.H.Beck, 2017; M. Mariański, J.J. Zięty, Zasada słuszności wobec praktyki obrotu wybranymi formami instrumentów finansowych, *Studia Prawnoustrojowe* nr 30/2015; M. Mariański, Hazard jako element wybranych transakcji zawieranych na rynku finansowym, *Kultura Bezpieczeństwa Nauka – Praktyka – Refleksje*, nr 26/2017; M. Mariański, M. Lemonnier, Podstawowe założenia i cele reformy francuskiego kodeksu cywilnego z 2016 roku, [w:] *Meandry prawa – teoria i praktyka. Księga jubileuszowa prof. M. Goettela*, (red.) E. Pływaczewski, J. Bryk, Szczytno 2017).

Ważnym przedmiotem rozważań Habilitanta są również regulacje dotyczące sposobu funkcjonowania podmiotów (spółek) na tym rynku działających. W ramach ww. badań o charakterze porównawczym poddano analizie wykonywanie uprawnień przez wspólników spółki kapitałowej (publikacje: M. Mariański, J. J. Zięty, Prawo do wprowadzania spraw do porządku obrad i zadawania pytań przez akcjonariuszy we Francji - uwagi do polskich rozwiązań na tle dyrektywy 2007/36/WE, *Przegląd Prawa Handlowego*, nr 6/2015 oraz M. Mariański, J.J. Zięty, Wykonywanie prawa głosu przez akcjonariuszy we Francji. Uwagi do polskich rozwiązań na tle dyrektywy 2007/36/WE, *Radca Prawny. Zeszyty naukowe*, nr 1/2016). Przedmiotem pogłębionej analizy Habilitanta były także francuskie regulacje dotyczące spółki z o.o. (książka: M. Mariański, A. Klimaszewska, K. Warylewska, J.J. Zięty, *Przepisy o spółce z ograniczoną odpowiedzialnością (société à responsabilité limitée) w francuskim Kodeksie handlowym (Code de commerce)*, Olsztyn: wyd. UWM, 2017). Kolejnym elementem przedmiotowego obszaru jest także wykorzystanie konstrukcji prawnych charakterystycznych dla rynku kapitałowego do realizacji zadań własnych przez jednostki samorządu terytorialnego (publikacja: M. Mariański, *Formy realizacji zadań własnych przez*

jednostki samorządu terytorialnego we Francji ze szczególnym uwzględnieniem spółek handlowych, *Prawo i Więzy*, nr 35/2021).

Autor zwrócił także uwagę na wpływ innowacji technologicznych na kształtowanie się nowych instytucji rynku finansowego (publikacje: M. Mariański, *Problematyka kwalifikacji prawnej wirtualnej waluty we Francji*, *Państwo i Prawo*, nr 10/2015; M. Mariański, *Ryzyka związane z zawarciem umowy opcji walutowej z bankiem oraz możliwości jego ograniczenia*, [w:] *Zagrożenia w sektorze bankowym - analiza kryminalna zjawisk oraz możliwości przeciwdziałania*, (red.) P. Chlebowicz, Olsztyn 2013; M. Mariański, *Ryzyka związane z rozwojem obrotu wirtualnymi walutami. Analiza na gruncie obecnie obowiązujących przepisów*, [w:] *Przeciwdziałanie patologiom na rynkach finansowych. Od edukacji ekonomicznej po prawnokarne środki oddziaływania*, (red.) W. Pływaczewski, Warszawa 2015; M. Mariański, *Question of Justice on the financial market regulations. Chosen legal aspects*. *Studia Prawnoustrojowe*, nr 35/2017 oraz M. Mariański, *Le rôle des normes « soft law » en matière des instruments financiers à l'exemple de la France et de la Pologne*, [w:] *Les sources de droit dans les pays européens et francophones*, (red.) J. Leroy, D. Piatek, P. Szvedo, Paryż Marre&Martin 2017.

3.3. Podatkowe prawo porównawcze jako przedmiot badań naukowych Habilitanta

W oparciu i na podstawie przesłanej dokumentacji stwierdzić należy, że podatkowe prawo porównawcze jest istotnym obszarem badawczym Habilitanta. Analizie zostały poddane przez Niego zarówno kwestie odnoszące się do ogólnej procedury podatkowej (publikacja: M. Mariański, B. Pahl, *Tax procedures in Poland and France*, [w:] *Comparative Law In Eastern and Central Europe*, (red.) B. Sitek, J. Szczerbowski, A.W. Bauknecht, Cambridge Scholars Publishing 2013), jak i ewolucji instytucji pełnomocnika w prawie podatkowym (publikacja: M. Mariański, B. Pahl, *Instytucja pełnomocnika w prawie podatkowym we Francji wobec prac nad zmianą ordynacji podatkowej w Polsce*, *Samorząd Terytorialny*, nr 7-8/2018).

Habilitant dokonał także analizy sposobu opodatkowania wybranych form działalności gospodarczej w kontekście wyzwań i problemów związanych z opodatkowaniem elektrowni wiatrowych, poruszając jednocześnie szereg aspektów związanych z konstrukcją podatku od nieruchomości (publikacje: M. Mariański, B. Pahl, *Evolution of the taxation of wind power plants in polish tax law*, [w:] *European Financial Law in times of crisis of the European Union*, (red.) G. Hulkó, R. Vybiral, Budapeszt: Dialog Campus, 2019 oraz M. Mariański, B. Pahl, *Issues related to wind power plants taxation. A comparative analysis based on French tax law regulations*, [w:] *The financial law towards challenges of the XXI Century*, (red.) P. Mrkývka,

J. Gliniecka, E. Tomášková, E. Juchniewicz, T. Sowiński, M. Radvan, Gdańsk-Brno: Masaryk University, 2020).

W ramach tego obszaru badawczego przedstawiono problemy i konsekwencje prawne zmian w sposobie opodatkowania elektrowni wiatrowych w kontekście braku zapewnienia pewności prawnej oraz pojęcia rozsądnych i uzasadnionych oczekiwań w sektorze energetycznym, zarówno na poziomie krajowym, jak i międzynarodowym (publikacje: M. Mariański, M. Krzykowski, Brak zapewnienia pewności prawnej jako przesłanka roszczeń odszkodowawczych. Analiza prawno-porównawcza. Lack of legal certainty as a premise for compensation claims. Legal and comparative analysis, *Studia Prawno-Ekonomiczne*, t. 109/2018 oraz M. Mariański, M. Krzykowski, J.J. Zięty, Principle of reasonable and legitimate expectations in international law as a premise for investments in the energy sector, *International Environmental Agreements: Politics, Law and Economics* (Springer), 2020).

Habilitant poruszał także kwestie wyzwań związanych z lokalnym prawem podatkowym oraz finansami jednostek samorządu terytorialnego (publikacje: M. Mariański, Optimisation of public income and expenditure in the social interest and the development of local companies in French law, [w:] Optimization of Organization and Legal Solutions concerning Public Revenues and Expenditures in Public Interest (red), E. Lotko, U.K. Zawadzka-Pąk, M. Radvan, Białystok-Vilnius: Temida, 2018 oraz M. Mariański, Challenges and problems of local government finances in the light of the French Cour des Comptes reports as a guide for the Polish legislature, [w:] The challenges of local government financing in the light of European Union regional policy, (red) P. Mrkyvka, J. Gliniecka, E. Tomaskova, E. Juchniewicz, T. Sowiński, M. Radvan, Masaryk University Brno 2018).

3.4. Prawo kolizyjne na rynku finansowym jako przedmiot badań naukowych Habilitanta

W oparciu i na podstawie przesłanej dokumentacji stwierdzić należy, że Habilitant przedmiotem swoich zainteresowań badawczych uczynił również prawo kolizyjne, pozwalające na określenie prawa właściwego dla stosunków z zakresu prawa prywatnego, związanych z więcej niż jednym państwem, w szczególności w odniesieniu do transgranicznego rynku finansowego. Zagadnienie to było przedmiotem Jego badań zwłaszcza w kontekście nowych form transakcji zawieranych na ponadnarodowym rynku finansowym (M. Mariański, La détermination la loi applicable pour les transactions sur les monnaies virtuelles conclus sur le marché financier, *Studia Prawnoustrojowe*, nr 33/2016; M. Mariański, Pojęcie instrumentu finansowego w polskim prawie prywatnym międzynarodowym. Analiza aktualnego stanu prawnego oraz wnioski na przyszłość, [w:] *Prawo finansowe wobec wyzwań XXI wieku*, (red.)

J. Gliniecka, A. Drywa, E. Juchniewicz, T. Sowiński, Warszawa: CeDeWu, 2015). Habilitant badał także rolę prawa prywatnego międzynarodowego dla właściwego funkcjonowania współczesnych rynków finansowych (publikacja: M. Mariański, Prawo rynku finansowego jako odrębna gałąź prawa z perspektywy prawa prywatnego międzynarodowego, [w:] Prawo rynku finansowego jako odrębna gałąź prawa, (red.) M. Lemonnier, Sz. Kisiel, M. Mariański, Olsztyn: WPiA UWM, 2017) oraz rolę badań porównawczych niejako uzupełniających przepisy kolizyjne w tym zakresie (publikacja: M. Mariański, Obrót instrumentami finansowymi a komparatystyka prawnicza, *Studia Prawnoustrojowe*, nr 40/2018). Badaniem była objęta również kwestia roli prawa prywatnego międzynarodowego jak i norm kolizyjnych w nawiązaniu do aktów prawa międzynarodowego odnoszących się do przedmiotowej materii jak: Konwencja Haska oraz Rozporządzenie Rzym I o prawie właściwym dla zobowiązań umownych (publikacje: M. Mariański, Bezpieczeństwo i stabilizacja rynku finansowego a prawo właściwe dla instrumentów finansowych na przykładzie Konwencji Haskiej, [w:] XXV lat przeobrażeń w prawie finansowym i prawie podatkowym – ocena dokonań i wnioski na przyszłość, (red.) Z. Ofiarski, Szczecin 2014 oraz M. Mariański, Problematyka Konwencji sporządzonych w kilku językach odnoszących się do rynku instrumentów finansowych, [w:] Teoretyczne i praktyczne aspekty prawa finansowego. Problemy, koncepcje, wyzwania i rozwiązania, (red.) A. Gorgol, Warszawa: C.H.Beck, 2020).

III. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej

W oparciu i na podstawie przesłanej dokumentacji stwierdzić należy, że Wydział Prawa i Administracji UWM w Olsztynie stanowił podstawowe miejsce pracy Habilitanta. Fakt ten nie przeszkodził Autorowi w nawiązaniu współpracy naukowej oraz dydaktycznej z innymi jednostkami naukowymi zarówno krajowymi, jak i zagranicznymi. Należy zaznaczyć, iż przed uzyskaniem stopnia doktora nauk prawnych, Habilitant przebywał przez kilka lat we Francji, gdzie uzyskał dwa dyplomy uczelni francuskich. Podczas pobytu na Université Blaise Pascal we Francji, w okresie od 07.10.2002 r. do 10.06.2003 r., uzyskał Certificat Pratique de la langue française 1er degré, wydawany przez Prezydenta Republiki Francuskiej. Podczas pobytu we Francji na Wydziale Prawa Faculté de droit – Université d’Auvergne (Francja) uzyskał w 2006 roku tytuł licencjata.

Współpraca z ww. jednostkami była przez Niego kontynuowana już po zatrudnieniu na WPiA UWM i przybierała formę udziału we wspólnych konferencjach naukowych zarówno w

Polsce, jak i za granicą. Dodatkowo kontakty te posłużyły za punkt wyjścia do rozwoju współpracy w ramach programu Erasmus ze stroną francuską.

Kontynuacją nabytej we Francji wiedzy prawniczej oraz znajomości języka francuskiego, było staranie się o przyjęcie do projektów badawczych realizowanych w formie międzynarodowych warsztatów doktoranckich. Udział w ww. projektach umożliwił Habilitantowi dwukrotne skorzystanie z międzynarodowych warsztatów doktoranckich we Francji, co stanowiło doskonale przygotowanie merytoryczne oraz metodologiczne do rozprawy doktorskiej. Habilitant uczestniczył w dwóch warsztatach zorganizowanych przez:

- Uniwersytet w Toulouse (Université de Toulouse - Francja) w dniach 4-5 czerwca 2009 roku, pt. *Les méthodes dans la construction de l'Espace européen de liberté, de sécurité et de justice*,
- Uniwersytet w Bayonne (Université de Pays et des Pays de l'Adour w Bayonne – Francja) w dniach 10 – 11 czerwca 2010 roku, pt. *l'Espace européen de liberté, de sécurité et de justice*.

Następstwem wypracowanych kontaktów z uczelniami francuskimi było to, że Habilitant był jednym z inicjatorów utworzenia w Polsce Szkoły Prawa Francuskiego, która to ostatecznie powstała na Uniwersytecie Gdańskim przy współpracy z Université de Toulouse z Francji. Tym samym na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego Habilitant prowadzi wykłady w języku francuskim począwszy od edycji uruchomionej w 2014 roku aż do dziś (najnowsza edycja luty 2021). Początkowo prowadził zajęcia z przedmiotu: *Terminologie juridique française*, natomiast od 2020 roku również z przedmiotu *La jurisprudence française*.

Od 2013 roku do dnia dzisiejszego Habilitant pełni funkcję pełnomocnika ds. współpracy z zagranicą WPiA UWM, odpowiadając przede wszystkim za zarządzanie umowami o współpracy z uczelniami zagranicznymi (podpisanymi poza programem Erasmus). W kilku przypadkach pełnił formalnie funkcję koordynatora danej umowy. Od 2018 roku Habilitant formalnie koordynuje również współpracę z Sumskim Państwowym Uniwersytetem Rolniczym (Ukraina), a od 2017 roku - umowę z Vytautas Magnus University (Litwa).

Habilitant w ramach współpracy opartej o status *Visiting professor* przebywał na Uniwersytecie Masaryka w Brnie - Republika Czeska (Masaryk University, Faculty of Law, Department of Financial Law and Economics), gdzie poza faktem odbycia stażu naukowego w okresie od 27.03.2019 roku do 17.04.2019 roku pod kierunkiem doc. JUDr. Ing. Michal Radvan, Ph.D., uczestniczył w wielu inicjatywach zarówno w zakresie publikacji naukowych, jak i udziału w konferencjach współorganizowanych przez ww. jednostkę.

Konsekwencją ww. współpracy z innymi uniwersytetami krajowymi oraz zagranicznymi był stały udział Habilitanta w cyklicznych wydarzeniach naukowych organizowanych przez podmioty zewnętrzne. Współorganizował m.in. z Uniwersytetem Masaryka w Brnie oraz Uniwersytetem Gdańskim cykl Bałtyckich Konferencji Prawa Finansowego zatytułowanych Prawo finansowe wobec wyzwań XXI wieku, bądź Praktyczne i teoretyczne problemy prawa finansowego wobec wyzwań XXI wieku w 2015 roku, 2017 roku oraz 2019 roku. Innym przejawem aktywności Habilitanta na płaszczyźnie międzynarodowej był udział w cyklicznych konferencjach, zwieńczonych następnie publikacjami, organizowanych przez Centrum Prawa Samorządowego i Prawa Finansów Lokalnych Uniwersytetu Gdańskiego (jak np. Międzynarodowa Konferencja Finansów Samorządu Terytorialnego pt. „Samorząd terytorialny w 20 lat po reformie administracyjnej państwa. Bilans nadziei i postulaty na przyszłość” org. Katedra Prawa Finansowego i Gospodarki Narodowej Wydział Prawa Uniwersytetu Masaryka w Brnie, Czechy, Regionalna Izba Obrachunkowa w Gdańsku, Gdańsk 16.04.2018, temat wystąpienia: Challenges and problems of local government finances in the light of the French Cour des Comptes reports as a guide for the Polish legislature). Habilitant uczestniczył również w przedsięwzięciach naukowych organizowanych przez Centrum Informacji i Organizacji Badań Finansów Publicznych i Prawa Podatkowego Krajów Europy Środkowej i Wschodniej, działające przy Uniwersytecie w Białymstoku (jak np. Międzynarodowa Konferencja Naukowa - Currency, Taxes and Other Institutes of Financial Law in the Year of the 100th Anniversary of the Founding of Czechoslovakia, org. Department of Financial Law and Financial Science of the Faculty of Law of the Charles University (Republika Czeska), Praga, 20-21.09.2018, temat wystąpienia: Evolution of Taxation of Wind Power Plants in Polish and French Tax Law oraz Międzynarodowa Konferencja Naukowa - XVI Międzynarodowa Konferencja Naukowa na temat optymalizacji organizacji i rozwiązań prawnych dochodów i wydatków publicznych w interesie społecznym WILNO, 21-22 września 2017 r., org. Centrum Informacji i Organizacji Badań Finansów Publicznych i Prawa Podatkowego Krajów Europy Środkowej i Wschodniej, temat referatu: Optymalizacja dochodów i wydatków publicznych w interesie społecznym na przykładzie form prawnych dla realizacji zadań własnych przez jednostki samorządu terytorialnego w prawie francuskim).

W ramach współpracy z Uniwersytetem w Białymstoku Habilitant brał udział w cyklicznych wydarzeniach naukowych organizowanych przez Zakład Prawa Handlowego na Wydziale Prawa UwB (jak Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Aspekty finansowe w prawie handlowym”, Białystok 20.05.2019, temat referatu: Instrumenty finansowe jako forma

finansowania działalności gospodarczej ze szczególnym uwzględnieniem equity crowdfundingu; Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Obrót instrumentami finansowymi”, Białystok 31.03.2017, temat referatu: Obrót instrumentami finansowymi a prawo porównawcze oraz Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Zasada słuszności a prawo handlowe”, Białystok 29.05.2015, temat referatu: Zasada słuszności wobec praktyki obrotu wybranymi formami instrumentów finansowych”).

W ramach cyklicznych spotkań naukowych o charakterze międzynarodowym, na uwagę zasługuje udział Habilitanta w organizowanych przez SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny w Warszawie konferencji z zakresu prawa porównawczego - International Conference on Comparative Law (jak przykładowo: Międzynarodowa Konferencja Naukowa – 7th Annual International Conference on Comparative Law Evolution of law, org. SWPS w Warszawie, 09.06.2017, temat referatu: Evolution of law on the example of financial market law regulations; Międzynarodowa Konferencja Naukowa - 8th Annual International Conference on Comparative Law Law and Technology - a Comparative Perspective, org. SWPS w Warszawie, Warszawa 15 czerwca 2018, temat wystąpienia: Techniczne sposoby wzmocnienia efektywności zamówień publicznych we Francji; Międzynarodowa Konferencja Naukowa - 9th Annual International Conference on Comparative Law-Morality-Technology-Law, Warszawa 20 września 2019, org. SWPS, temat referatu: Legal and Technological Challenges of Equity Crowdfunding Development. Comparative Analysis, czy też 11th Polish-Spanish Conference on the European Legal Tradition Women Society and Law: from Roman Law to Digital Age org. SWPS w Warszawie, 30.04.2021 temat referatu: Soft-law rules as an example of changes in society caused by new technologies).

Habilitant brał również udział w polsko-francuskich dniach prawniczych organizowanych przez Uniwersytet Jagielloński w Krakowie (np. Międzynarodowa Konferencja „Polsko-francuskie dni prawnicze. Les sources du droit dans les pays européens et francophones.”, org. Uniwersytet Jagielloński w Krakowie 21-22.11.2014, referat: Le rôle des normes soft law en matière d'instruments financiers: l'exemple de la France et de la Pologne oraz Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Polsko-francuskie dni prawnicze. Convergence et divergence entre systemes juridiques”, org. Uniwersytet Jagielloński w Krakowie 22-24.11.2012, referat: Les règles de conflit de lois en tant que mécanisme qui assure la convergence des systèmes juridiques (l'exemple de la Convention de La Haye sur les titres). Swoistym dopełnieniem i rozwinięciem ww. spotkań naukowych były konferencje organizowane już w siedzibie Stowarzyszenia Przyjaciół Francuskiej Kultury Prawnej im.

Henri Capitant (Association Henri Capitant des Amis de la Culture Juridique Française) w Paryżu (jak np. Międzynarodowa Konferencja Naukowa - Journées internationales Association Henri Capitant Des amis de la culture juridique française, Paryż 6-7.06.2019, temat: La solidarité, idemnisation et politiques fiscales).

IV. Informacje o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę

W oparciu i na podstawie przesłanej dokumentacji stwierdzić należy, że Habilitant na WPiA UWM prowadził zajęcia (będąc najczęściej ich koordynatorem) na kierunkach: Prawo, Bezpieczeństwo oraz Administracja (w tym zwłaszcza na specjalności Administracja Skarbowa) zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych, z poniższych przedmiotów:

- Prawo finansowe (wykład) - Prawo III rok, od 2018 roku
- Prawo finansowe (ćwiczenia) –Prawo III rok
- Opodatkowanie dochodów spółek kapitałowych (wykład oraz ćwiczenia) – Administracja III rok
- Prawo podatkowe porównawcze (ćwiczenia) – Administracja Skarbowa II rok
- System kontroli i audytu w jednostkach sektora finansów publicznych (ćwiczenia) - Administracja Skarbowa II rok studiów magisterskich uzupełniających
- System podatkowy Francji (wykład oraz ćwiczenia) - Administracja Skarbowa II rok studiów magisterskich uzupełniających
- Opodatkowanie i rachunkowość instrumentów finansowych (wykład oraz ćwiczenia) – Administracja Skarbowa I rok studiów magisterskich uzupełniających
- Bezpieczeństwo ekonomiczne państwa (wykład oraz ćwiczenia) – Bezpieczeństwo Wewnętrzne III rok
- Prawo gospodarcze publiczne (ćwiczenia) - kierunek Prawo III rok
- Prawo prywatne międzynarodowe (wykład oraz ćwiczenia) - kierunek Prawo IV rok
- Prawo rynku finansowego (wykład oraz ćwiczenia) - Administracja Skarbowa I rok
- Financial market law (wykład oraz ćwiczenia) - Administracja Skarbowa II rok studiów magisterskich
- Podstawy prawa finansowego (wykład) – Administracja I rok studiów magisterskich uzupełniających
- Prawo papierów wartościowych (wykład oraz ćwiczenia) - kierunek Prawo IV rok
- Prawo finansów publicznych (wykład oraz ćwiczenia) - kierunek Administracja III rok

- Prawo giełdowe (wykład oraz ćwiczenia) - kierunek Prawo V rok
- oraz w ramach programu ERASMUS (w języku angielskim oraz francuskim):
- European Union Tax Law
  - International Financial Market Law
  - Financial Law
  - International Private Law.

Habilitant brał udział w Podyplomowych studiach z zakresu kształcenia pedagogicznego, ukończonych przez Niego z wynikiem bardzo dobrym 29 maja 2011 roku na Wydziale Nauk Społecznych UWM. Ponadto pełnił funkcję promotora 46 prac magisterskich z zakresu prawa finansowego oraz prawa rynków finansowych (oraz recenzenta 102 prac dyplomowych na WPiA UWM). Dwukrotnie został także powołany na promotora pomocniczego w następujących przewodach doktorskich:

- w przewodzie doktorskim mgr. Piotra Hermana, na podstawie Uchwały nr 98/2018/BiR Rady Wydziału Prawa i Administracji UWM z dnia 19.10.2018 r., temat rozprawy doktorskiej: Problematyka prawna i finansowa przedsiębiorczości w uczelniach publicznych, publiczna obrona rozprawy miała miejsce w dniu 19.11.2020 roku,

- w przewodzie doktorskim mgr. Richarda Lemonnier, na podstawie Uchwały nr 62/2020/RD Rady Naukowej Dyscypliny nauki prawne z dnia 25 września 2020 r., temat rozprawy doktorskiej: Model ubezpieczeń na francuskim rynku finansowym.

Habilitant w ramach działalności organizacyjnej pełnił wiele funkcji zarówno na Wydziale Prawa i Administracji UWM, jak i w strukturach uczelni. Od 2013 roku pełni funkcję Pełnomocnika Dziekana WPiA UWM ds. kontaktów z zagranicą. Był również członkiem Komisji Programowej na kierunku Prawo WPiA UWM (30.06.2014 - 1.10.2016) oraz członkiem Komisji ds. Kształcenia w Językach Obcych WPiA UWM (1.10.2016-30.09.2020). Pełnił trzykrotnie funkcję opiekuna danego rocznika studentów: opiekuna pierwszego roku prawa – studia stacjonarne (od 1.10.2013 do 1.10.2018), opiekuna pierwszego roku magisterskich studiów uzupełniających II stopnia z zakresu administracji – specjalność administracja skarbowa (od 01.10.2016 do 01.10.2018), opiekuna pierwszego roku magisterskich studiów uzupełniających II stopnia z zakresu administracji na studiach stacjonarnych (od 02.10.2019 do 01.10.2021). Został wybrany na członka Rady Wydziału Prawa i Administracji UWM na kadencję 2016-2020 (jako reprezentant nauczycieli akademickich posiadających stopień doktora lub magistra).

Pełnił funkcje w wielu komisji dziekańskich, do których należy zaliczyć w szczególności: Komisję WPiA UWM ds. Współpracy z Zagranicą i Kształcenia w Językach

Obcych (na podstawie decyzji nr 04/2020 z dnia 30.01.2020 r.) oraz Komisję ekspercką – Centrum Poradnictwa Prawnego WPiA UWM w Olsztynie (na podstawie decyzji nr 11/2020 z 11.05.2020 r.).

Habilitant był dwukrotnie członkiem Senackiej Komisji ds. Współpracy Międzynarodowej UWM w Olsztynie (23.09.2014 do 31.08.2016 na podstawie uchwały nr. 574/2014 Senatu UWM oraz od 20.09.2016 do 31.08.2020 na podstawie uchwały nr 7/2016 Senatu UWM). Ponadto pełnił również funkcję Rzecznika Dyscyplinarnego Rektora UWM ds. Studentów powołanego na kadencję 2018-2020, na podstawie decyzji Rektora UWM nr 5/2018 z dnia 2 lutego 2018 roku, gdzie zajmował się przede wszystkim sprawami studentów anglojęzycznych. Habilitant otrzymał nagrody Rektora UWM: w 2016 roku (nagroda indywidualna Rektora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie III stopnia za osiągnięcia w dziedzinie organizacyjnej), w 2017 roku (nagroda indywidualna Rektora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie II stopnia za osiągnięcia w dziedzinie naukowej) oraz w 2019 roku (nagroda indywidualna Rektora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie II stopnia za osiągnięcia w dziedzinie organizacyjnej).

W ramach działalności popularyzatorskiej Habilitant był członkiem Kolegium Redakcyjnego Kwartalnika Informacyjnego WPiA UWM (od 1.10.2009 roku), natomiast od 1.10.2013 do 30.09.2015 roku pełnił również funkcję zastępcy redaktora naczelnego tego czasopisma, w ramach którego poza artykułami popularnonaukowymi, przedstawiał również wiadomości z życia wydziału, poruszał istotne dla studentów problemy oraz przeprowadzał wywiady z pracownikami wydziału. Działalność popularyzatorska Habilitanta wykraczała także poza ramy samego Wydziału, gdyż udzielał również wywiadów dla ogólnouczelnianych Wiadomości Uniwersyteckich (jak np. artykuł dotyczący zjawiska crowdfundingu zawarty w numerze 2258/2021).

Habilitant prowadził również wykłady otwarte, zwłaszcza na innych uczelniach. Przykładem wykładu otwartego może być przeprowadzona na Uniwersytecie Gdańskim prelekcja pt. „Koncepcja Szkody przyszłej (préjudice futur) w prawie francuskim” w dniu 28 listopada 2020 roku. Prowadził także liczne szkolenia, w tym z zakresu kontroli i audytu projektów RPO WM w latach 2007-2013, z zakresu „Finanse publiczne” w ramach projektu „Wysoka jakość administracji samorządowej w powiecie olsztyńskim” współfinansowanego ze środków UE w okresie od czerwca do listopada 2011, czy też szkolenia dla Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie w zakresie "Rynków finansowych i instrumentów finansowych" w dniach 24-26 sierpnia 2016 roku. Habilitant prowadzi także zajęcia dla III roku aplikacji radcowskiej dla OIRP w Olsztynie z przedmiotu Finanse publiczne (od 2020 roku). Ponadto od

2016 roku prowadzi Koło Naukowe Prawa Inwestycyjnego, w ramach którego organizowano wiele wykładów otwartych oraz konferencji naukowych, często aktywizując także studentów do czynnego w nich udziału.

V. Konkluzja

Na podstawie przedłożonego mi do oceny dorobku Pana dra Michała Mariańskiego należy stwierdzić, że osiągnięcia naukowe Habilitanta stanowią znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki prawne, a zatem odpowiadają one wymaganiom określonym w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz.U. 2021, poz. 478 z późn. zm.). Z tego powodu uważam, że Pan dr Michał Mariański zasługuje na nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne. W mojej opinii oceniane w recenzji osiągnięcia naukowe zasługują na wyróżnienie, co znajduje uzasadnienie m.in. w następujących spostrzeżeniach.

Wiele wniosków i spostrzeżeń prezentowanych w pracy może być uznanych za nowatorskie i wnoszące wartość dodaną do prawa finansowego, a szczególnie prawa rynku finansowego. W ramach recenzowanej pracy rozwinięto i doprecyzowano wiele pojęć czy koncepcji prawnych, które do tej pory nie były przedmiotem pogłębionej analizy w ramach prawa finansowego oraz prawa rynków finansowych. Tym samym przedstawiona publikacja powinna przyczynić się do wprowadzenia nowego zdefiniowania takich pojęć jak: transgraniczność rynku finansowego, zjawisko kontraktualizacji i dekauzalizacji regulacji prawnych, koncepcja regulacji pośredniej, koncepcja ponadnarodowej grupy spółek, koncepcja tzw. *effet atténué*, francuska koncepcja *titre négociable*, prawo kolizyjne na rynku finansowym czy - wielokrotnie przywoływana w ramach przedłożonej pracy - konkurencja systemów prawnych. Cenne są również przedstawione spostrzeżenia, które stanowią podsumowania poszczególnych rozdziałów recenzowanej pracy. Szczególną cechą tej publikacji jest również to, że jej struktura wzorowana jest na koncepcji francuskiej dysertacji prawniczej, co w ujęciu formalnym stanowi w istocie nowy instrument mogący być wykorzystanym dla prowadzenia badań o charakterze porównawczym, szczególnie na gruncie prawa finansowego.

Autor w ramach swojej rozprawy zweryfikował hipotezy badawcze oraz odniósł się do wskazanych we wstępie pracy problemów badawczych. W ramach pracy wykorzystano 553 pozycje literatury w postaci m.in. artykułów naukowych, monografii, z czego ponad 200 stanowią publikacje zagraniczne (przede wszystkim francusko oraz anglojęzyczne). W oparciu o wykorzystaną bibliografię Autor stwierdził m.in. że rynek finansowy okazał się być środowiskiem prawnym nie posiadającym jednolitej struktury, zarówno przez pryzmat

działalności wykonywanej przez jego uczestników, jak i przez pryzmat zawieranych na nim transakcji. Habilitant uznał także na podstawie przeprowadzonej analizy, iż możliwość wykorzystywania publicznoprawnych instrumentów w kontekście kontroli procesów na rynku finansowym napotyka na szereg specyficznych dla rynku finansowego ograniczeń, które uwidaczniają się zwłaszcza na płaszczyźnie ponadnarodowej. Autor uzasadnił również, że transgraniczność, rozumiana jako powiązanie danego stosunku prawnego z więcej niż jednym obszarem prawnym, jest cechą prawa rynku finansowego, która w sposób istotny determinuje cele regulacyjne z tym obszarem związane.

W mojej ocenie również ocena pozostałych aktywności naukowych, wykazanych w dokumentacji Habilitanta, stanowi podstawę do uznania, że mamy do czynienia z dorobkiem stanowiącym znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki prawne. Habilitant po uzyskaniu stopnia doktora opracował ponad 50 pozycji, w tym 3 monografie. Były one publikowane w renomowanych wydawnictwach oraz czasopismach naukowych krajowych i zagranicznych. Autor jest rozpoznawanym naukowcem zajmującym się prawem finansowym, a zwłaszcza prawem rynku finansowego. Uczestniczył aktywnie w wielu konferencjach naukowych, w tym zagranicznych. Zainteresowania badawcze Habilitanta skupiają się przede wszystkim wokół czterech następujących zasadniczych obszarów badawczych, do których należą: prawo rynku finansowego, prawo podatkowe porównawcze, prawo kolizyjne na rynku finansowym, a także prawo rynku finansowego. Publikacje z tych obszarów są wartościowe oraz wnoszą istotną wartość do nauki prawa, o czym świadczą spostrzeżenia wskazane w poprzedniej części niniejszej recenzji. Nie mam również wątpliwości, że Autor wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Białystok, 1.02.2022 r.

/Mariusz Popławski/